ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Година XXVI
Број 711
14. август 1965.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

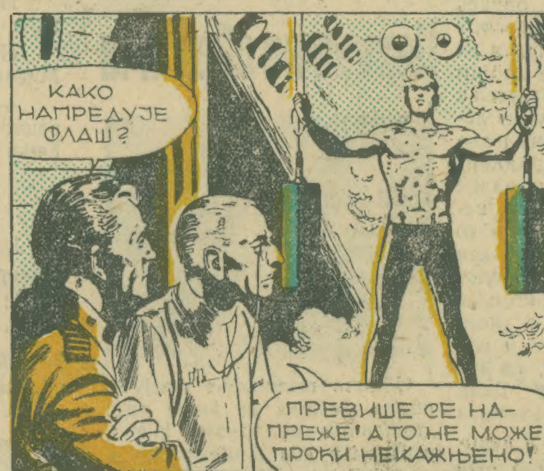
Dan BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

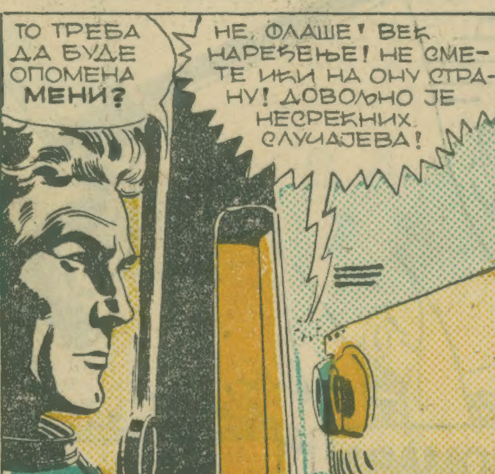

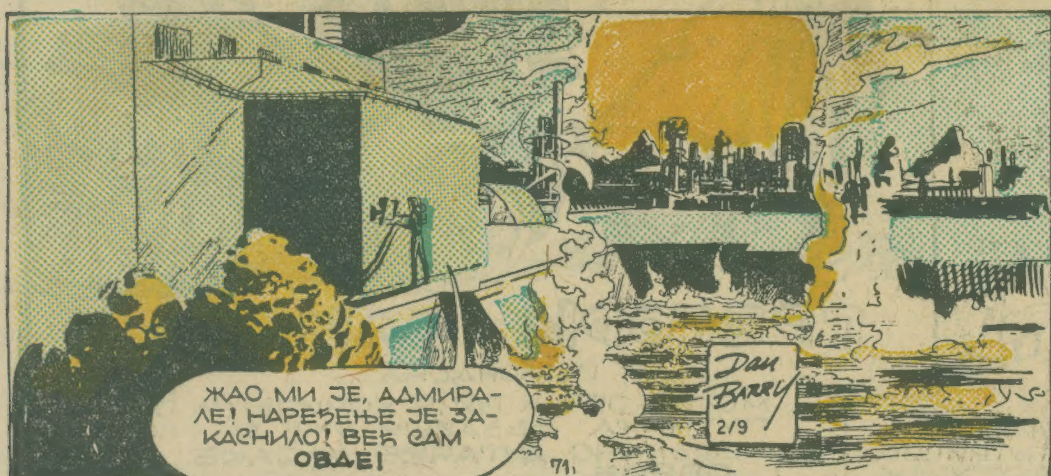

У ОВОМ БРОЈУ:

КРОЗ ВЕКОВЕ

ПЛАЧ СЛОНОВА

Не постоји ниједна животиња која плаче зато што пати или што је тужна, као што је то случај са човеком. Веровање да крокодил лије сузе због судбине своје жртве само је легенда, иако је израз „лити крокодилске сузе" ушао у свакодневни речник.

Посетиоце зоолошких вртова интересују фоке које имају два каналчића испод очију, а који изгледају као трагови суза на њиховом лицу. У ствари фока не плаче, већ јој се захваљујући тим каналима очи стално влаже.

Међутим, пре осам векова, виђено је једно крдо од 3000 слонова

како „пролива" сузе. Њихов власник, један индијски принц, изгубио је рат. Да би показао како и животиње жале због изгубљене битке, наредио је водичима слонова да им очи натрљају неким травама које изазивају сузе и да их тако „уплакане" проведу испред победиоца, који је тако имао прилике да види јединствен призор на свету.

КОНЗЕРВЕ СУЗА

У 16. веку, главни доказ љубави жена према њиховим мужевима отишлим у рат представљале су сузе које су оне лиле у вазе богато украшене драгим камењем. По мужевљевом повратку из рата, добра супруга износила је пред њега низ поређаних и сузама испуњених ваза. Што је љубав била већа то је и низ заза био дужи.

Жене које нису много туговале за својим мужевима пуниле су уочи њиховог доласка вазе — сланом водом...

Природне лепоте наше земље

БОРАЧКО ЈЕЗЕРО

БОРАЧКО језеро лежи испод североисточних падина планине Прења, на 397 м надморске висине. Дугачко је 762 м, широко 408 м, а највећа му је дубина 14 м. Површина језера је свега 24 хектара. У језеро утиче Борачки поток, који је на свом ушћу направио малу делту. Из језера истиче речица Шиштица. Она се после непуна 3 км тока улива у Неретву водопадом који је висок 30 м.

До Борачког језера је најлакше доћи путем од Коњица, који је удаљен 21 км. Због својих ванредних лепота и обиља пастрмки Борачко језеро је одавно превазишло оквире излетишта грађана Коњица, Мостара и Сарајева. Поред његових обала изграђен је већи број зграда: велики хотел, радничко одмаралиште, кафана, велики камп, док лети под шаторима бораве чланови Феријалног савеза и Извидника, који долазе на језеро у већим групама.

Раније се сматрало да је Борачко језеро ледничког порекла. Недавно је Д. Гавриловић, асистент Географског завода Универзитета у Београду, доказао да је оно постало на тај начин што је велика плавина преградила долину и спречила отицање Борачког потока, чија се вода ујезерила у тако насталом удубљењу.

АУТОМАТСКА ЧЕТКИЦА

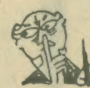
Једна америчка компанија направила је аутоматску четкицу за зубе. Једноставним притиском прста ова четкица, снабдевена минијатурном батеријом, почиње да ради обрћући се 2.000 пута у минуту.

МРАВИ МЕДОНОСЦИ

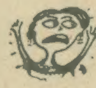
У јужној Европи, на обали Средоземног мора, живе „медени" мрави. У сваком мравињаку, приближно 2-4 процента од свих становника чине мрави-раднице које имају необичну улогу: служе као посуде у којима се чува мед.

Свака женка садржи око 10 милиграма меда а то је довољно да се стотину мрава прехрањује током неколико месеци.

Занимљиво је да чак и за време суше, када цвеће увене, мед у живим посудама — мравима остаје потпуно свеж.

АНЕГДОТЕ

ВАЖНО ЈЕ СНАЋИ СЕ

Пре него што је постао славан и имао могућности да купи кочије, познати француски глумац Талма (1763—1826) возио се изнајмљеним. Као омиљени Наполеонов глумац он је често играо пред њим у Версају. Тако се једне вечери опет затекао у Версају и како је имао исте вечери представу и у Паризу, пришао је првом фијакеру и замолио кочијаша да га повезе. Међутим, кочијаш га одбио с мотивацијом да неће да вози ако нема шест путника. Како је био мрак а кола покривена, Талма се досети и упита кочијаша измењеним гласом да ли има места. Кад му је овај потврдно одговорио он је на једна вратао ушао, а на друга изашао. Тако је радио пет пута, а шести пут даде кочијашу знак да их им довољно.

У Паризу, Талма изађе пред позориштем, плати за своју вожњу, а кочијаш остаде чекајући да и осталих пет путника изиђу и плате.

РОСИНИЈЕВА ШАЛА

Композитор Росини био је једном позван на свечану вечеру код једног познатог париског мецене. Међу гостима се налазио и песник Алфред де Мисе кога су званице замолиле да им прочита неке своје стихове. Мисе им је испунио жељу и прочитао је поему коју тек што је тих дана написао. Пришавши Мисеу, Росини га је запитао:

— Чији су то стихови које сте управо прочитали. Ко је њихов аутор?

— Ваш покорни слуга — одговори му песник.

— Опростите — на то ће Росини сасвим озбиљно — али мени се чини да сам ја још као ђак учио те стихове напамет и памтим их добро и сада.

И без иједне грешке композитор је поновио поему и тиме страховито збунио песника.

Најзад се Росини насмејао, пријатељски стегао руку Мисеу рекавши:

— Умирите се, драги маестро. Разуме се да су то ваши стихови и само ми је моја способност брзог памћења омогућила ову малу шалу.

ПРОФЕСИОНАЛНЕ НЕВОЉЕ

Један швајцарски лекар жалио се једном немачком сликару Анселму Фојербаху (1829—1880) с којим се сусрео у Риму:

— Нека ђаво носи овај наш лекарски позив. Ако ми пацијент умре, сви кажу да сам га ја усмртио. Ако, пак, оздрави кажу да га је мадона исцелила.

— Није ни мени боље — покушао је Фојербах да утеши лекара. — Ако ми нека слика успе, кажу да сам копирао старе мајсторе, а ако не успе кажу да је то због тога што не користим искуство старих мајстора.

ПРЕ ШЕЗДЕСЕТ ГОДИНА

Према једној старој статистици о удесима који су се догодили у раздобљу од 1901. до 1905. године, у Србији је од звери страдало 39 лица у 1901. а 48 у 1903. години. Забележено је да је „од пића" умрло сваке године по двадесет и неколико алкохоличара. Од смрзавања, зими је умрло највише 1905. године — 55 лица, а претходних година много мање. Од уједа паса забележено је 25 смртних случајева у 1905. години, мада смо тада већ имали један Пастеров завод у Нишу.

Највише је било утопљеника: у 1901. години — 148, па затим 157, 175, 149 и 1905. године 207 случајева дављења у рекама. Од грома је у 1901. години страдало педесет лица.

АЗИЛ ЗА МАЧКЕ

Десет хиљада фунти стерлинга завештао је Брјус Бонтон из места Баса у Енглеској за подизање дома за остареле мачке — бескућнице Овај 73-годишњи пензионисани пуковник сматрао је да мачка треба да добије свој азил, као што га имају и пси.

Стари пуковник је одувек волео да се о њему говори и пише. Зато је за живота радо стварао неприлике својим познаницима, јер пријатеља није имао. Тако је једном лекару из Баса, уочи дана његовог венчања послао орхидеје, боцу ликера и велику свадбену торту, а уз то и читав камион пун носила. Као дар то би било и прихватљиво, али су достављачи лекару-младожењи поднели рачун који је овај морао да плати, а који није био мали. Сличне шале изнеле су га на глас, па његови познаници нису били изненађени његовим завештањем у корист мачака, а вероватно нису ни зажалили што више није у животу.

Перике на обрвама

Обично шминкање очију и обрва изгледа да више није довољно помодаркама. И ево, у Паризу све више улазе у моду овакве обрве и трепавице.

Ripley's Веровали или не!

НАЈВЕСЕЛИЈА ЛОМАЧА

РИМСКИ ЦАР АУРЕЛИЈАН (212-275) ОПРОСТИО ЈЕ СВИМ СВОЈИМ ПОДАНИЦИМА ДУЖАН ПОРЕЗ СПАЛИВШИ 274. ГОДИНЕ НА ОГРОМНОЈ ЛОМАЧИ СВЕ ПОРЕСКЕ КЊИГЕ!

Вилијам Рејни Харпер

(1856-1906)

ОСНИВАЧ ЧИКАШКОГ УНИВЕРЗИТЕТА СТУПИО ЈЕ НА МАСКИНГЕМСКИ КОЛЕЏ КАД ЈЕ ИМАО 10 ГОДИНА. ЊЕГОВ УГЛЕД КАО ПЕДАГОГА БИО ЈЕ ТОЛИКИ ДА ЈЕ, КАДА ЈЕ ОН ОСНОВАО УНИВЕРЗИТЕТ, 9 ПРОФЕСОРА КОЛЕЏА ДАЛО ОСТАВКУ И ПРЕШЛО ДА ПРЕДАЈЕ НА ЊЕГОВОМ УНИВЕРЗИТЕТУ!

МОРСКА ПОМОРАНЏА

ЈЕДНА ВРСТА СРЕДОЗЕМНОГ СУНЂЕРА ОБАВИЈЕ СЕ ОКО ЉУШТУРЕ РАКА ПУСТИЊАКА. СУНЂЕР КАМУФЛИРА РАКА — А РАК ЊЕГА НОСИ НА ЛЕЂИМА!

БИЉКА-КОМПАС

АФРИЧКА БИЉКА PACHYPODIUM NAMAQUANAM СЛУЖИ ПУТНИЦИМА КАО СИГУРАН ВОДИЧ ЈЕР ЈЕ УВЕК НАГНУТА ПРЕМА СЕВЕРУ

ГРЕГОРИ ОЛИВОС

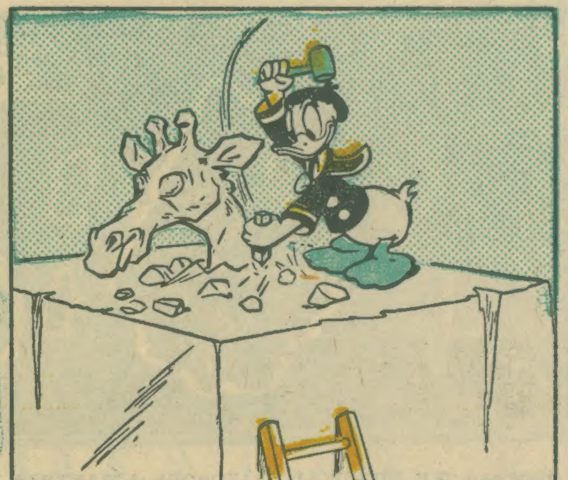
ИЗ ЛОНДОНА МОГАО ЈЕ ДА ВУЧЕ КОЧИЈЕ СА 5 ПУТНИКА ВЕЗАВШИ УЖЕ ЗА СВОЈЕ НЕОБИЧНО ДУГАЧКЕ И ЈАКЕ ОБРВЕ

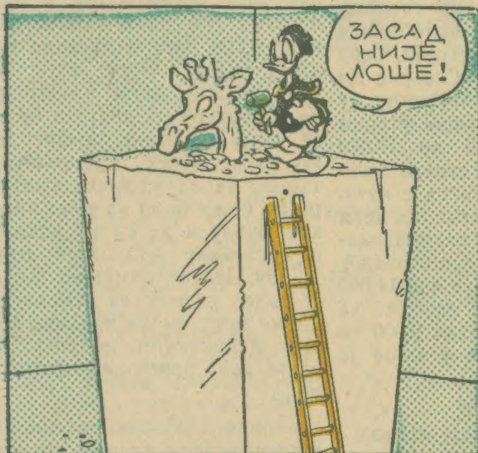
WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

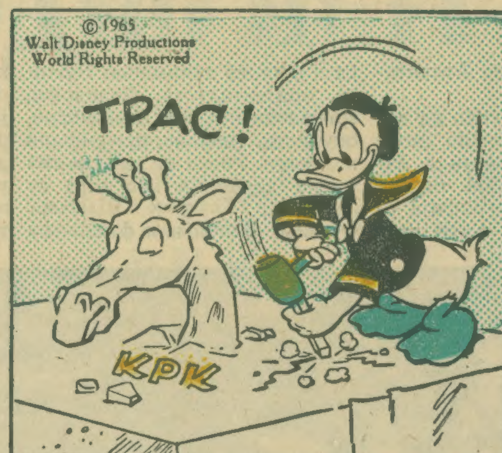

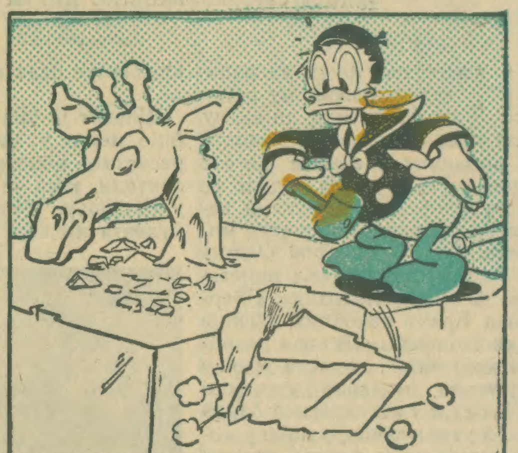

СПОРТ

КОЊСКА ТРКА

БЕОГРАД — НИШ

Тридесет седам официра борило се 1898. године за трофеје највеће даљне трке приређене у нашој земљи, на стази дугој 250 километара.

КОЊИЧКИ спорт је вероватно најстарији спорт у Србији. Прве трке организовало је у Београду још 1863. године „Официрско јахачко удружење“ под покровитељством кнеза Михаила. Трчане су официрске и подофицирске равне и препонске трке. Отада је редовно приређивано по неколико тркачких састанака сваке године.

На иницијативу Владислава Рибникара, тадашњег директора листа „Политика“, основано је 1892. године у Пожаревцу „Дунавско коло јахача Кнез Михаило“. Током више од пола века ова организација је радила на унапређењу коњарства и тркачког спорта.

У циљу популарисања овог спорта „Коло јахача“ је организовало 1898. године велико такмичење у даљњем јахању: дужина пута је износила 250 километара. Полазак је био у Нишу, а циљ у Београду. Правац кретања водио је углавном дуж реке Мораве — преко Алексинца, Ражња, Параћина, Ћуприје, Лапова, Великог Орашја, Смедерева и Гроцке, с тим што је сваки такмичар могао сам да бира пут.

Пропозиције за трку биле су следеће:

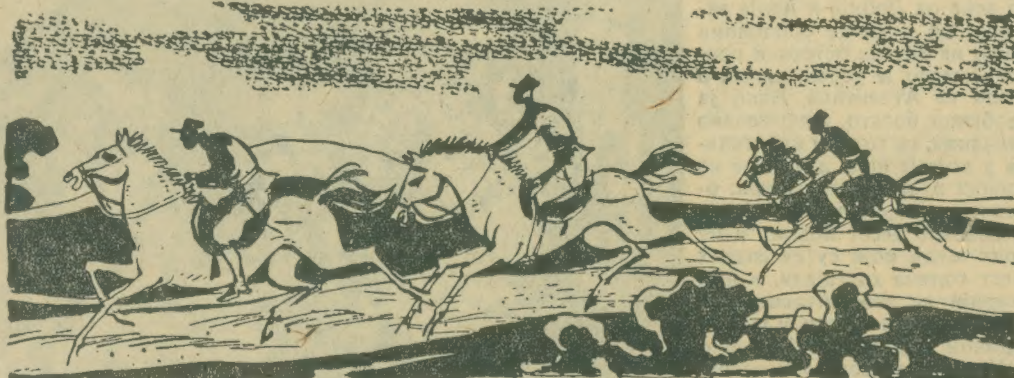
1. У даљњем јахању могу да учествују активни и резервни официри свих родова и струка на коњима одгојеним у Србији.

2. Такмичар може да јаше само пријављеног коња. За време трке не дозвољава се промена ни јахача ни коња. Такмичар не сме да користи никакво превозно средство, нити да има пратњу и путовођу. Ходање пешице и својеручно вођење коња се дозвољава.

3. Такмичар јаше у униформи са сабљом. Тежина јахача и ствари што их носи собом произвољна је.

4. На успутним контролним станицама такмичар мора да се пријави и својеручно упише у контролну књигу, а станица оверава контролни картон.

Биле су предвиђене три награде за три првопласирана јахача који у најкраћем року пређу пут, као и специјална награда такмичару чији коњ по доласку на циљ буде у најбољем стању. Поред ових награда сваки учесник добија за успомену сребрну кутију за цигарете.

Припреме за ово такмичење биле су успешно спроведене. Пријавио се 41 учесник, а стартовало их је 37. Народ је трку прихватио као неку врсту свечаности. Становници села и градова, у празничном оделу, излазили су на друм дуж предвиђеног правца кретања и износили пред такмичаре разне ђаконије.

На дан 20. маја почела је ова утакмица, а о њој се причало још много година касније. Такмичари су се окупили нешто пре 5 часова испред коњичке касарне у Нишу. После прозивке и прегледа коња, прешло се на извлачење стартних бројева. Први јахач је требало да пође тачно у 5 часова, а остали у размацима од по пет минута. Последњи такмичар кренуо је тачно у 8 часова.

Циљ у Београду био је на сточној пијаци, где се тада налазило тркалиште (место где се сада налазе Технички и Правни факултет). У току пута одустало је 10 такмичара: један због болести, а остали због малаксалих коња. Поручник Милован Ђорђевић, када је у Гроцкој остао без коња пешице је прешао пут до Београда и стигао на циљ шеснаести.

Трка је имала и једну жртву. Пошто је прошао последњи стуб као дванаести по реду, капетан Драгољуб Милетић умро је од срчане капи, што је било последица напора и узбуђења.

Најбоље време је постигао коњички поручник Стеван Швабић који је пут од 250 километара прешао за укупно 22 часа и 45 минута. Јахао је на кобили званој „Ђулија“ из одгоја Државне ергеле „Љубичево“. Имала је 10 година, била је висока 1,61, боја длаке зелена. Други је стигао коњички капетан Милоје Здравковић на коњу „Дечко“, домаће пасмине. Имао је само 5 минута слабије време од Швабића. Пут је прешао за 22 часа и 50 минута. Трећи је био артиљеријски потпоручник Борислав Пашковић на кобили „Деспи“, чији је отац био пастув Државне ергеле, а мајка домаће расе. Пут је прешао за 23 часа и 5 минута.

По доласку свих такмичара у времену предвиђеном за другo оцењивање, комисија је извршила преглед коња. Награду за најбољи изглед после ове напорне трке (где су узети у обзир убоји, ране и друге повреде, исправност ногу, као и кретање и расположење коња) добила је кобила „Биса“, чији јахач Милетић није више био међу живима.

Ево шта је поручник Швабић написао у свом извештају:

„Био сам тринаести по реду на поласку из Ниша. Стартовао сам 20. маја тачно у 6 часова ујутру. Тежио сам 81 килограм. Јахао сам на енглеском седлу, узда кратка.

На дати знак пошао сам пешке, водећи кобилу 2 до 3 километра. После тога сам је појахао и у ходу прешао отприлике један километар. Затим почнем да терам по сату: 10 минута касом, а 5 минута ходом. У касу сам прелазио отприлике 300 корака у минуту. Затим сам се одморио читав сат.

По том начину на целом путу сам прешао пешице водећи кобилу око 30 километара, услед чега су ми стопала отекла, тако да сам чизме морао расећи да их свучем.

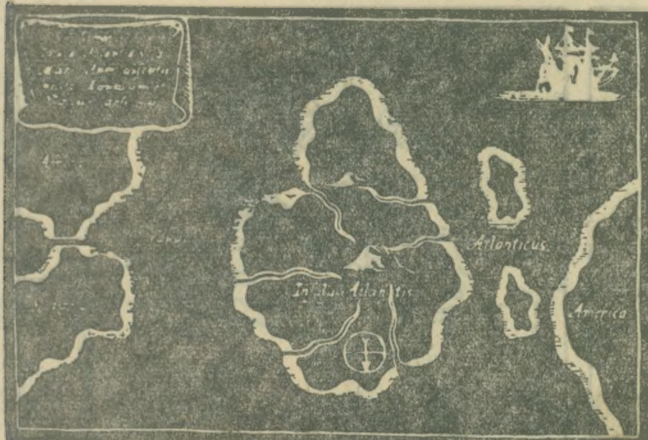
На целом путу где год сам наилазио на воду давао сам кобили да пије, наравно само по неколико гутљаја. Овако сам је појио око 40 пута. Кад год сам дошао до реке, увек сам кобилу преко ње претеривао и онда сам осећао да се лакше креће.

Што се мене лично тиче, на целом путу нисам ништа јео, сем што сам пио коњак у води. Ослабио сам пет килограма...“

ВАЗДУШНИ РУКОМЕТ

Рукометна утакмица која је недавно одржана у Италији јединствена је у историји ове игре. Утакмица је одиграна... у ваздуху! И то између градова Ђенове и Сампдорије. Сваки тим је имао свој авион који је јуришао на противничку капију. Капије су лебделе у ваздуху помоћу балона. Играчи су се налазили у авионима и рукама су убацивали лопте у противничке голове. Меч се завршио са резултатом 4:2 у корист Сампдорије.

ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ ПЛАТОНОВЕ АТЛАНТИДЕ ПРЕМА ЈЕДНОЈ СРЕДЊОВЕКОВНОЈ КАРТИ

ОСТРВО рођено у сновима

Овај „случај“ је стар преко 2.500 година. Историчари су сумњичави, географи се смеју, романописци га нештедимице користе. Ипак, легенда о несталом острву Атлантиди и даље узбуђује машту и научника и лаика.

Настојања људи да реше древну загонетку острва Атлантиде, да скину вео таме с његове прошлости и проникну у законе његове природе и друштва, једино се могу упоредити с трудом вечитог изумитеља перпетум мобиле. Још је Хомеров Одисеј у току својих лутања пристајао уз обале Атлантиде, а Бертолд Брехт вековима касније у својој песми „Питања радника који чита“, користи древну сагу за модеран одговор: „Чак су и у легендарној Атлантиди утопљеници, у ноћи у којој их је море гутало, урлали за својим робовима“.

Кад би се историја потраге за Атлантидом свела само на Платонове записане речи и то не би било мало. А она је далеко обимнија: то је фантастично-научни извештај с многим узбудљивим поглављима.

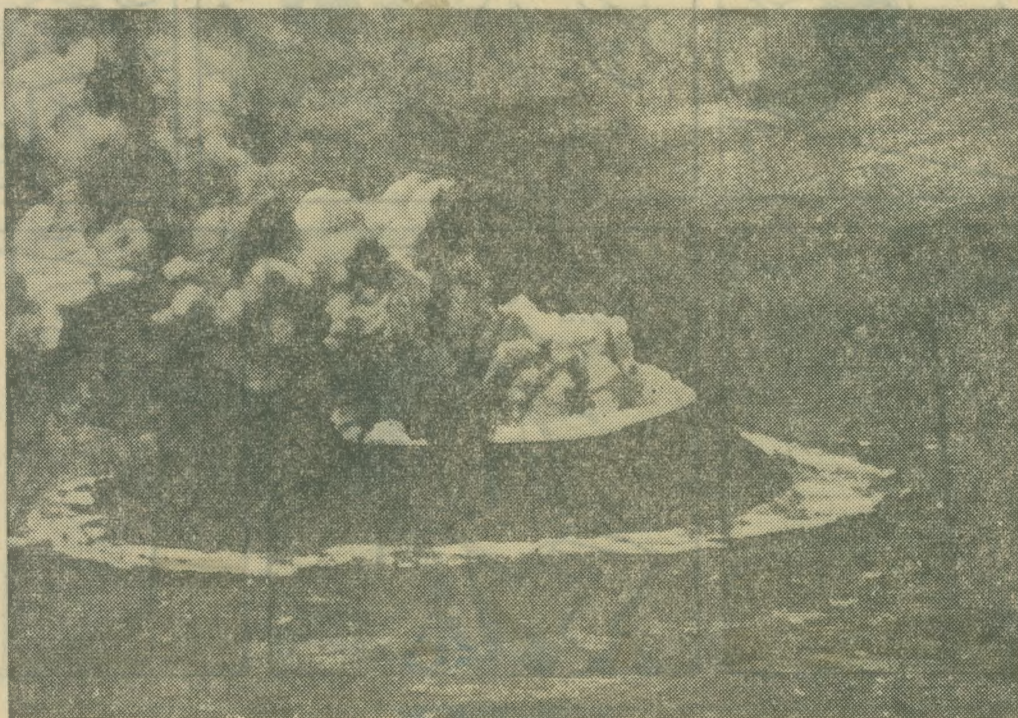
Четрнаести новембар 1963. године био је дан ужаса за исландске рибаре. Наједном, јужно од острва море је почело да кључа, сукнуо је густ дим и шикнули џиновски водоскоци. Уз ужасну тутњаву, родило се ново вулканско острво у мору. Годину дана касније постојећим државама придружио се још један члан: Новоатлантида. Њен „председник“, Лестер Хемингвеј, прогласио је независним једно сићушно карипско острво и затражио од ОУН, САД и Јамајке да га признају.

Хемингвејево корално острво и оно вулканско које се родило у мору недалеко од Исланда, хиљадама километара су удаљена једно од другог и немају ничег заједничког, сем што су поново оживела древни „проблем“ Атлантиде.

Где се налазила?

Последњу велику узбуну око несталог острва подигао је 1953. године аматер-археолог Јирген Шпанут, свештеник из Берделума у Шлезвиг-Холштајну. Тврдио је да је код Хелголанда, острва у Северном мору, нашао рушевине краљевске палате са Атлантиде.

Шпанут је још успео да добије место у необично интересантној монографији о Атлантиди, која је 1954. издата у Њујорку. Монографија обухвата имена 215 људи који су, на основу Платоновог извештаја, овако одредили положај Атлантиде: осамдесет пута су то била острва у Атлантику, двадесет пута — производ маште, петнаест пута Северна, Јужна или Средња Америка, двадесет пута север, југ или запад Африке, један до четири пута Шпанија, Француска, Кавказ, Бразил, Арктик, Мексико, Малта, Холандија, Шведска, Британска острва, Израел, Крф, Цејлон итд. Један је чак пронашао да је Атлантида постојала код Крима, а други недалеко од Северног пола. Колико су разнолики резултати њихових трагања, исто су толико разнолика и њихова занимања: геолози, оријенталисти, филозофи, трговачки путници, инжењери, окулисти, теолози, историчари и лекари. Ретка су међу њима имена научника као што су Хумболт, Хајнрих Шлиман, Франсис Бекон или филозофа и песника као Аристотел, Диоген, Плутарх и Волтер.

ОСТРВО ЈУЖНО ОД ИСЛАНДА РОЂЕНО У ЈЕДНОЈ НОЋИ

Два папируса — 2.000 књига

Све је то почело од две ролне папируса из 4. века пре наше ере, Платоновим дијалозима „Критон“ и „Тимеј“. Критон прича како је велики грчки филозоф Солон око 570. године пре нове ере посетио Египат и тамо сазнао од једног првосвештеника о несталој земљи Атлантиди. То је било, према његовом причању, острво веће од Либије и Азије заједно, од њега се бродовима ишло на остала острва и копно. Лежало је усред океана и звало се Атлантида. Било је необично богато, испресецано каналима, са топлим купатилима у које је вода дотицала из топлих вулканских извора; имало је касарне, школе. Њиме је владало десет моћних и мудрих људи који су се сваких шест година састајали, а најстарији се звао Атлантос. У ужасном земљотресу, у једном јединском дану и једној грозној ноћи, све је нестало у распуклој земљи и море је прогутало читаво острво, које је лежало у близини Херкулових стубова.

Да ли је Платонова „репортажа“ производ маште? Није ли у њој хтео да опише идеалну државу по својој замисли? Тек, званичних налаза о постојању Атлантиде нема, а ипак је — или баш због тога — о њој написано ни мање ни више него 2.000 дела са скоро исто толико хипотеза.

Узбуна због кабла

На једној средњовековној карти уписано је, додуше, код „Херкулових стубова“ острво у облику ромба које је дало име Атлантском океану. Да ли је то довољан доказ?

Тек, крајем прошлог века случај Атлантиде добио је нов подстрек. Приликом полагања америчког телеграфског кабла 1898. године, у близини азорског острва Фајал кабл се искидао. Извучен је са дубине од 3.000 метара и заједно са једним каменом стигао је у париски музеј. Тек петнаест година касније камен је доспео у руке француског геолога проф. Пјера Термијера. Испитао га је и утврдио да је вулканског порекла али да није настао у подводној ерупцији. Заинтересовали су се и ботаничари и биолози и дошли до закључка да фауна атлантских острва има многе континенталне одлике.

Компликовано рељефно дно Атлантског океана испитано је детаљно тек последњих деценија. И дошло се до закључка, на основу геолошких и зоолошких открића, да много шта говори у прилог некадашњег неког већег чврстог тла између Америке и Европе.

Да ли је тај природни мост преко океана нестао још у терцијеру? Да ли је Атлантида потонула у некој геолошкој катастрофи и ослободила пролаз Голфској струји, „централном грејању“ Северне Европе? Совјетски научници су на основу испитивања утврдили да је пре 10.000 до 12.000 година Голфској струји уклоњена нека препрека с пута. Скоро исти резултат добили су испитивањем радиоактивног угљеника: отопљавање Европе догодило се пре 11.000 година. А Платон наводи да је Атлантида нестала 9.000 година пре времена у коме је он живео.

Унук научника је лагао

Године 1854. објављена је у Петрограду књижица руског научника Норова „Грчки и арапски извори о Атлантиди“ у којој пише да се ово острво налазило између Кипра и Сицилије у Средоземном мору и да је потонуло тако давно да су и у Платоново доба вести о томе биле веома несигурне. Норова хипотеза је потонула у заборав где је остала све док Шлиман није на малоазијској обали нашао остатке легендарног града Троје. Зар се није сматрало да је и Тројански рат Хомер измислио? Легенда о Атлантиди је опет оживела, нарочито када је Енглез Еванс откопао на острву Криту доказе о постојању легендарног краља Миноса. Ако се тројански рат заиста водио, а краљ Минос постојао, зашто не би и легенда о Атлантиди почивала на чињеницама?

Године 1912. унук Шлимана изазвао је сензацију. Паул Шлиман је тврдио да му је његов деда на самрти поверио да је приликом откопавања Троје 1873. нашао доказе о постојању Атлантиде: велики мрки суд са натписом „Од Кроноса краља Атлантиде“ и драгоцене ролне папируса са записима о острву. Међутим, те доказе нико није видео.

Једно од најређих и по уметничкој вредности најдивнијих открића које је учињено у потрази за Атлантидом приписује се немачком истраживачу Леу Фробенијусу. У прашумама Нигера и Конга, сакупљајући саге и легенде од домородаца, Фробенијус је 1904. године нашао изванредне скулптуре од злата и бронзе, оружје, маске и фигуре. Из расистичких предрасуда, тврдио је да афричка култура не може бити на тако високом нивоу и да су то докази о постојању Атлантиде коју је још Платон помињао. Када је видео да његова ископавања не могу имати никакве везе с Атлантидом, покушао је да та дела припише Етрурцима.

Године 1925. објављена је сензационална вест у новинама. Американац де Прорк нашао је у средишту Сахаре „женску мумију окићену драгим камењем и златом“. Француски писац Пјер Беноа искористио је то за свој роман „Атлантида“ у коме је главна личност принцеза Атинеа, која, као аждаја у бајкама, чува благо и тајну потопљеног острва. Уствари, у централним деловима Сахаре нађено је довољно доказа да је ту некада био центар високе културе.

Тајанствене рушевине храмова у Средњој Америци, чудновато подударање сага и легенди у Европи и Америци указују на међусобну повезаност која до данас није објашњена. Но, многи са скепсом и иронијом примају подухвате маштовитих људи. Не тако давно, студенти једног источнонемачког универзитета предали су своме професору као дар прастари шешир с уцртаном мапом: на њој Атлантида лежи на Антарктику, јединском континенту изузев Аустралије на коме потонуло острво још није тражено.

Но, докле год се не утврди где је то фантом-острво постојало, оно ће остати легендарна земља и оно што је још и данас: острво рођено у сновима.

ОВАКО ЈЕ МАШТА УМЕТНИКА НАЦРТАЛА ЖИВОТ У ЛЕГЕНДАРНОЈ АТЛАНТИДИ

РАДОЗНАЛИ ДАБАР

Вођу ноћне смене у котларници Брјанске хидроцентрале наједном је тргао продоран крик. Полетевши према одељењу са котловима срео је радника Кувина који је узбуђен и прилично уплашен рекао:

— Животиња нека... тамо!

Једног дабра привукла је огромна брана и зграда електричне централе с јарко осветљеним прозорима. Препливао је језеро, изишао на обалу и лепо, кроз врата, ушао у ко-

тларницу. Ту је незваног госта приметио дежурни ложач Кузин. Покушао је да га ухвати, али га је дабар угризао за руку...

Заједничким снагама ноћни гост је ипак био уловљен. Није му се ништа догодило: мало су га помазили, а затим га вратили у језеро.

ПАРАДАЈЗ И ПЛАСТИЧНА МАСА

На једном пољопривредном добру у Сочију, у СССР-у, вршени су са успехом опити са лејама парадајза и краставаца које су биле покривене листовима од пластичне материје. Повећање приноса настало као резултат оваквог поступка: принос по хектару, уместо досадашњих 150 до 200, износи 300 до 350 килограма. А парадајз је сазрео 15 дана раније.

Поново почињемо серију кратких детективских прича у којима се појављује наш стари познаник инспектор Вернер. Покушајте да заједно с њим решите случајеве који су му били поверени. За оне који немају дара за решавање детективских загонетки одговор дајемо у овом истом броју, само на 14. страни

КРАЂА СТАРОГ ПЕХАРА

— Уопште не могу да замислим, господине инспекторе, коме би могао да треба пехар из 17. века, тим пре што га је немогућно продати. — Тим речима дочекао је инспектора Вернера доктор музеја. — Јуче је пехар био на свом месту. После мене у ову одају нико није улазио. Ја сам је лично затворио. О чистоћи музеја брине се брачни пар Цајзиг. Они већ дуго раде у музеју тако да се на њих уопште не може сумњати.

— Да, господине инспекторе, синоћ кад смо чистили ову одају све је било у реду — рече Цајзиг.

Инспектор Вернер се дубоко замислио... Затим је још једном обишао разбијену витрину из које је пехар узет, спустио се на колена, али на савршено чистом паркету није могао ништа да пронађе.

Ипак, кад се исправио, обратио се Цајзигу строгим гласом:

— Откад сте почели да скупљате музејске реткости?

На основу чега је инспектор Вернер посумњао да су Цајзигови украли пехар?

ИГРА ЈЕ ГОТОВА

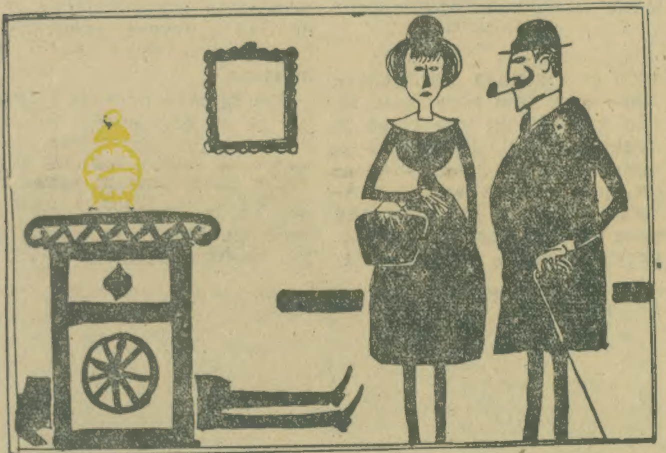
— Да, све се догодило баш овде! Када су све улазнице за данашњу представу биле распродате, ја сам затворила одељење где се налази каса и кренула сам овим ходником према канцеларији. Пред огледалом сам поправила фризуру јер директор позоришта увек захтева да му службеници буду уредни. Када сам пролазила поред ових врата, то нам је помоћни излаз, она су се наједном отворила и једно крило страховито ме је ударило по глави. Док сам лежала онесвешћена новац из касе био је украден.

— Знате ли — поче инспектор Вернер саслушавши благајничин исказ — да је у вама позориште много изгубило? Ви бисте били изврсна глумица. Ипак, принуђен сам да вас ухапсим. Само нам реците још и име вашег саучесника.

На основу чега је инспектор Вернер закључио да је благајница учествовала у крађи?

БУДИЛНИК

Револвер је лежао на тепиху поред тела.

— Молим вас, мадам, продужите — обратио се инспектор Вернер уплаканој младој жени заустављајући будилник који је продорно и упорно звонио. „О, већ је осам и четврт“ — помислио је у себи

— Јадни Џон. То је он још јуче навио сат. У последње време послови су му слабо ишли. Читав јучерашњи дан провела сам код пријатељице, у њеној вили ван града. Вратила сам се возом у 19 и 15 минута...

— Од ваше куће до станице нема више од десет минута хода?

— Да, ишла сам пешице. У последње време често ме боли глава, а јуче ми је било сасвим рђаво. Кад сам стигла кући, отишла сам право у каду. Топла вода ме је умирила и нисам обратила никакву пажњу на тај судбоносни прасак. Морá да је Џон извршио — помислила сам.

— Опростите, да ли се тачно сећате шта је даље било?

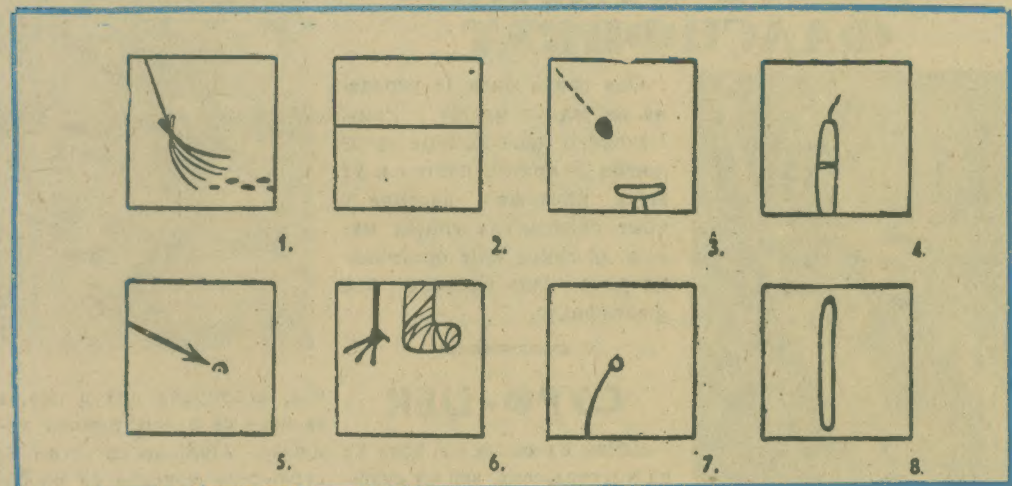
— Узела сам књигу и легла у постељу. И мада сам узела двоструку дозу средства за спавање, нисам уснула. Боже, зашто је то учинио, зашто...

— Нисте приметили колико је било часова кад сте отишли у постељу?

— Не. Али, у купатилу нисам провела дуже од петнаест минута. Како је само могао да се одлучи на тако страшан корак као што је убиство?

— А мени се, мадам, чини да то није самоубиство. Ви по тестаменту наслеђујете целокупну имовину, зар не?

На основу чега је инспектор Вернер закључио да је извршено убиство?

ДУДЛ С СУ ЦРТЕЖИ-ЗАГОНЕТКЕ ЗА ЧИЈЕ ВАМ ЈЕ РЕШАВАЊЕ ПОТРЕБНО ВИШЕ МАШТЕ И ОСЕЋАЊА ЗА ХУМОР НЕГО СТРПЉЕЊА. ОДГОВОРЕ ПОТРАЖИТЕ НА 14. СТРАНИ.

ВОЋКЕ ОСВАЈАЈУ СЕВЕР

На Апотекарском острву у Лењинграду налази се ботанички врт у коме у природним условима расту и дају зреле плодове кајсије и леске. Они који су пробали ово воће тврде да је исто тако укусно као оно које зри много јужније. Воћке које успевају и дају плодове само у топлом поднебљу, научници су прилагодили оштрој клими централног и северозападног дела Совјетског Савеза.

Лабораторија за развој и гајење биљака при ботаничком институту Академије наука СССР бави се проблемом прилагођавања већ петнаест година. Досад су научници стекли доста искуства у аклиматизацији биљака. Они су пресадили у Совјетски Савез већ око 2.000 представника богате флоре са целе земаљске кугле. Границе у којима успевају поједине биљке померили су и проширили. То пре свега важи за жита и грахорице. На многим северним подручјима појавила се репа и друго поврће. Црна рибизла, малина, кромпир, ротквице и друге културне биљке успевају чак и близу поларног круга.

Овај лабораторијум је за почетак изабрао неколико најосетљивијих „јужњака“: кајсију, леску и бели багрем. Показало се да сувишна влага у другој половини лета продужава период рашћења чак и на седмице када се већ појављују јутарњи мразеви. Требало је, значи, присилити биљку да престане да расте и да се припреми за зимски сан.

За то су у другој половини лета научници почели да суше земљиште на коме су расле ове биљке и дá из њега одстрањују сувишну влагу. Тада се рашћење успорило и завршило око првог августа. Ниске јутарње температуре

више нису биле опасне. Даље се показало да земљиште треба сушити само прве три године. После тог времена биљка се прилагоди и усвоји сталне особине становника северних подручја. Кајсија, леска и бели багрем одлично су поднели зимске температуре које су се спуштале и до минус 38°C.

Нешто слично дешава се и у Сибиру. У Омску можете преко лета наћи велике количине јабука и крушака које се не довозе, већ успевају ту. Тешко је поверовати да у овим крајевима успевају јабланови, крушке и јабуке, али је ипак тако. Сналажљиви Сибирци измислили су нарочити „трик“ и на тај начин преварили и надмудрили јаке зимске мразеве и летњу сушу. Чим засаде дрво искриве му стабло тако да оно расте упоредо са земљом, десетак сантиметара изнад ње. То исто касније учине и са гранама те тако дрво расте у „лежећем“ положају. Зими га снег потпуно покрије па му ни температура од 50 степени испод нуле не може нашкодити! Лети овакав положај омогућава да се скромна влага дуже задржи.

Ови лежећи воћњаци су на први поглед ружни и чудни, али су зато сибирске јабуке и крушке исто тако добре као и оне које расту на усправним стаблима.

Извоз књига

У целокупном светском извозу књиге чине само један мали део према осталој роби. Ни у једној држави на свету учешће књижарске трговине у извозу не износи чак ни један одсто.

Тако, на пример, у Великој Британији књиге сачињавају 0,81% целокупног извоза. У Холандији 0,71 одсто, у САД само пола процента. у Француској 0,43%, у Швајцарској 0,40% и у Западној Немачкој 0,24 одсто.

По броју извезених књига на прво место долази Совјетски Савез са 35 милиона примерака. Вредност тих књига повећала се од 4,8 милиона рубаља у 1957. години на 12,8 милиона рубаља у 1961. години. Уопште највише се књиге извозе у европске земље (41%) затим у Америку и на Далеки исток. САД извозе књиге највише на Далеки исток (33%), затим у Латинску Америку (27%) и у Европу (25%).

Балетске ципеле

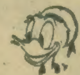
На међународном спортском фестивалу и изложби која ће се одржати у Лондону средином августа, биће изложене и балетске ципеле које израђује једна фирма чији је оснивач лично израђивао балетске ципеле за Ану Павлову.

Излагачку фирму је основао један италијански мајстор који се доселио у Енглеску пре више од 65 година. Донео је из своје земље знање које је стекао од свог пријатеља чувеног италијанског балет-мајстора Енрика Чечетија.

Британски мајстори су стекли светски углед као произвођачи балетских ципела — пет компанија израђује око пола милиона пари годишње, а поменута фирма извози своје балетске ципеле у све делове света.

Уређује Паја Патак

Лакше питање

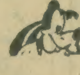
Паја полаже државни испит, али како се слабо спремио, он или ћути, или замуцкива. Видевши како стоји ствар испитивач каже:

— Драги мој младићу, изгледа да ћемо морати још једном да се видимо.

— Па да — буни се Паја — кад ми ви постављате све нека необична питања.

— А у томе је ствар — каже шеретски испитивач — е онда ево једног обичног:

— Како сте?

А он?

Шиља уобразио да је написао добар роман и донео га једном издавачу. После неколико дана долази код издавача и пита га одмах с врата:

— Да ли сте прочитали мој роман?

— Ја јесам, а ви? — упита га издавач.

Мисли на ништа

Пата и Паја седе у соби и Паја се забрину што Пата већ пола сата ћути.

— На шта мислиш, Пато?

— Ни на шта — љутито му одговори Пата.

— То је немогуће, мораш на нешто да мислиш.

—Е, ако баш хоћеш да знаш, онда мислим на поклон за годишњицу познанства који ми ниси дао.

И он зна да чита!

Паја се жали једном колеги како је написао дивну песму, али му је његов мали сестрић исцепао.

— А колико има година — интересује се колега.

— Две.

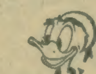
— Тако мали, па већ уме да чита?! — чуди се колега.

Која величина

Шиља се у последње време посветио кројачком занату и једнога дана сав занет, пролази поред реке у којој се дави нека жена. Неко од присутних са обале поче да тражи појас за спасавање на шта Шиља запита:

— Појас за спасавање, а колики јој је обим струка?

Купање без страха

Пера Ждера грди Пају:

— Како си могао да ми препоручиш онакав хотел на мору. Сваки пут после обеда устајао сам гладан од стола.

— Па шта се секираш — теши га Паја — бар си могао одмах да се купаш а да ти не шкоди.

ПРЕРИЈА

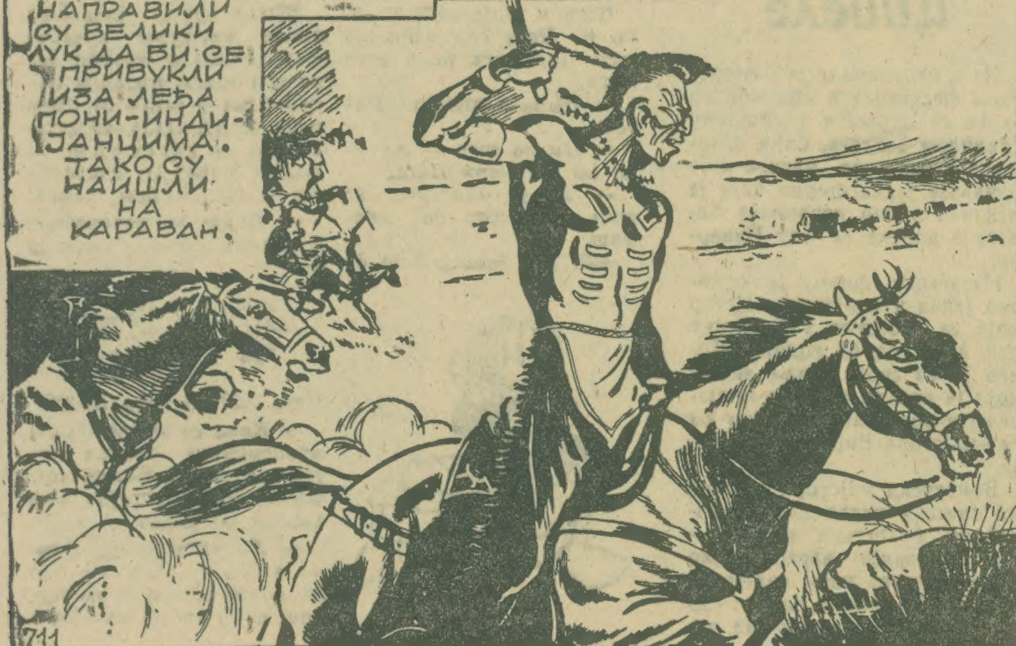
ПО РОМАНУ Ф. КУПЕРА

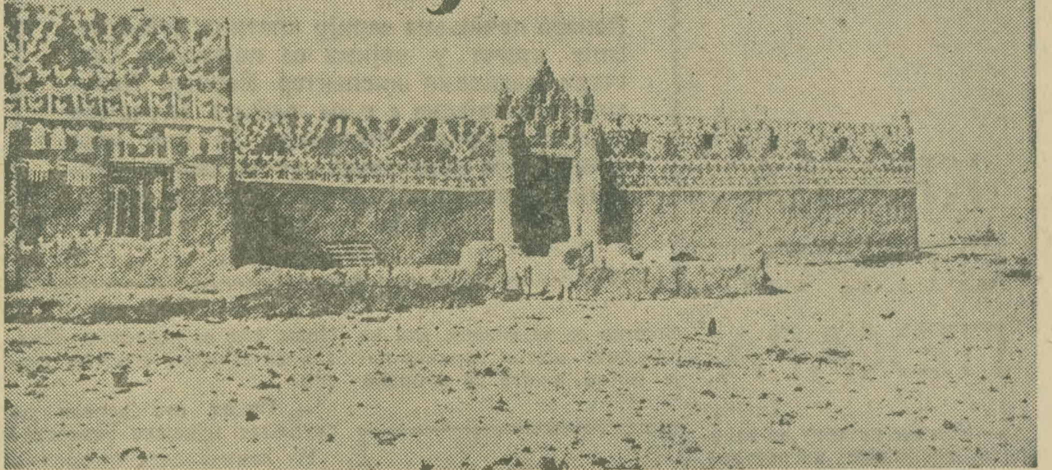

зов дивљине

ЧИТАВА војска археолога и техничара која се одазвала на позив УНЕСКА, напустиће кроз неколико месеци Нубију. Велика сеоба археолога ближи се крају.

Споменици којима прети потапање од Саад-Ел-Аалија (новог језера Асуанске бране) биће спасени. После безбројних техничких подухвата, један за другим кренули су на нова станишта дуж обала реке Нила десетине фараонских и коптских храмова. Овај велики подухват, незабележен у историји уметности, учинио је да се заборави један проблем који је искрсао у Нубији. „Нубијска пустиња" оправдава своје име тек далеко од обала Нила; уске стрме обале реке све до Судана начичкане су селима у којима је вековима владала учмалост.

Решавајући питање пресељења „угрожених храмова", египатска влада је морала да реши и питање становништва ових села. Узоран центар за пресељење у Комомбу, 40 километара од Асуана, решио је то питање. Нубијци, пребачени камионима, напустили су своја села, домове, џамије. Пошто су добили обећање да ће опет живети у сенци новосаграђених храмова, они су пренели своје мртве и саградили нова гробља.

Археолози који су веровали да ће у напуштеној области наићи на села без живота, са изненађењем су открили на стотине „становника" који су били апсолутни господари у овом крају: на чопоре изгладнелих паса, полудивљих, који су се шуњали око кућа. Становници Нубије нису смели да са собом поведу ове псе.

Мушко становништво Нубије давало је одвајкада северном Египту радну снагу, а ти радници, приликом повратка у свој родни крај, имали су обичај да собом поведу псе свих могућих раса: фокстеријере, булдоге, вучјаке и друге. Укрштањем свих тих маса створила се чудна врста „нубијских паса".

Ови пси су били потпуно заборавили да су домаће животиње. Археолози су их видели како лове рибу у Нилу, тамо гасе своју жеђ а затим одлазе у пустињу у лов са шакалима. Подивљали пси укрштали су се са шакалима. Од

ОВАЈ МЛАДИ НУБИЈАЦ СВАКАКО НЕЋЕ НАПУСТИТИ СВОГ ЉУБИМЦА

тога се створила нова врста животиња које нису биле ни пси ни шакали: животиње са чудним ходом, шпицастим ушима, неприступачне. Чланови археолошких мисија у Амади успели су да припитоме неке од ових полудивљих животиња. Оне се више не плаше људи. Чак су поново научиле да буду добри чувари. Али, у неким крајевима људи нису успели да ове полудивље псе припитоме. Пси из Амаде и неких других села живе сада поред људи. Али по одласку археолошких мисија, Нубија ће за извесно време опет постати пустиња. Археолози, инжењери, радници знају каква судбина очекује ове животиње. Они покушавају сада да спасу своје штићенике. С времена на време шаљу камионима псе у Асуан, где ће их прихватити људи добре воље. Али се многи пси враћају натраг. У Амади се могу видети исцрпљене животиње како искачу из камиона да би превалиле десетине километара кроз пустињу и стигле до свог села.

Проћи ће вероватно неколико година док Нубија не постане опет Нубија оаза и храмова. За то време на стотине животиња осуђено је да угине. Закон џунгле уништиће и оне које се буду спасле од поплаве.

Већ се сада поставља питање да ли ове поново припитомљене псе треба оставити да угину само због немогућности да се повуку са људима. То је свакако споредан проблем, али би га можда ипак требало решити.

ПОДИВЉАЛИ ПСИ ЛУТАЈУ ОКО НАПУШТЕНИХ ЉУДСКИХ НАСЕЉА.

ЛОПОВ ОТКРИО ФАЛСИФИКАТ

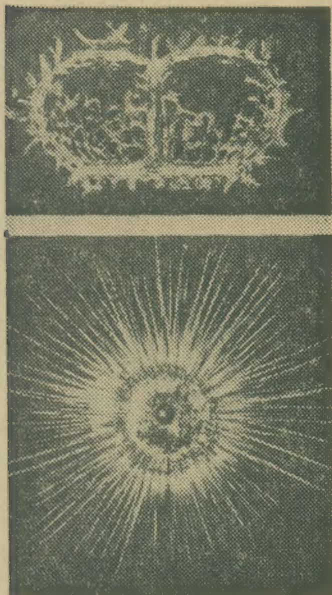
Ова слика била је украдена из једног музеја у Риму. Неколико дана касније крадљивац је вратио платно и уз њега приложио писамце у коме обавештава управу музеја да слика није оригинално дело Јана Скорела, већ фалсификат.

СУРФ-ЏЕК

Дечак на слици не вози се на котураљкама, већ на сурф-џеку, дасци дугачкој 55 сантиметара која има четири точка, монтирана два и два, а за ноге се везује помоћу каишева. Онај ко се вози на сурф-џеку покреће се преносећи тежину свог тела с једне стране на другу.

ПРИРОДА И НАКИТ

Ко не би помислио да су ова дивна тиара и блистави брош дело неког уметника-златара. Међутим, ово су ремек-дела природе живи једноћелични организми који су се развили у капљици воде, односно усред мора.

На слици горе је: Acanthodesmia corona а на доњој Aulonia hexagonia.

Из ватре неоштећен

Овај чамац за спасавање излази неоштећен, мада мало огарављен, из пожара намерно изазваног у близини Копенхагена. Чамац је начињен од стаклених влакана, снабдевен је специјалним системом за поливање спољашње стране трупа, а може да прими

60 бродоломника и да их заштити од ватре. Материјал од којег је чамац начињен може да издржи температуру од 1000° Ц, и то дуже од пет минута, а да у унутрашњости чамца температура остане 30° Ц.

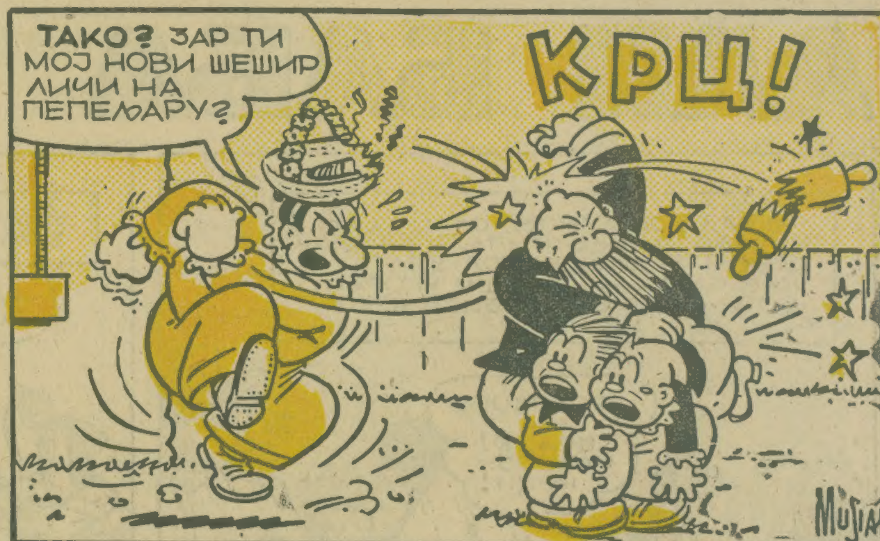

© King Features Syndicate, Inc., 1964. World rights reserved.

СТАРАЦ И МАРКА

СВАКАКО да ни име ни лице овог старца не би били познати да пре неколико година аустралијско Министарство пошта није одлучило на својим маркама овековечи домороца Аустралије. Човека који је својим изгледом највише одговарао замисли уметника коме је била поверена израда марке нашли су у номадском племену Валибри у срцу континента. Као фото-модел он је зарадио једну аустралијску фунту. Ускоро је фотографија домороца Гвоје, чије се име претворили у Цими, појавила на две аустралијске марке.

Марка с главом домороца свидела се филателистима. Министарство пошта било је засуто питањима о Цимијевој личности. На сва та питања одговор је у почетку био — ћутање. Али, тада су стала да стижу писма с молбом да се марка жигоше и да се на њу потпише — Цими.

Изникли су нови проблеми. Цими, као и сви његови саплеменици, није умео ни да чита ни да пише. Његов потпис постао је — отисак његовог прста што је само повећало вредност марке.

Ускоро је Цимијево име поново претрпело промену. Наиме, Цими је добио право запослење: стављао је свој „потпис“ на марке које су затим продаване филателистима. Када је цена марака са отиском његовог палца порасла један од службеника Министарства пошта запитао га је колико захтева за свој труд. „Једну фунту“ — одговорио је домородац који је знао само те две енглеске речи.

Када се службеник заинтересовао за цену копља које је Цими својом руком направио, овај је спремно одговорио: „Једна фунта“. Једна фунта — ту своту он је тражио за све што су од њега хтели да купе. Тако је домородац Гвоје добио и треће име: „Цими — једна фунта“.

Слава није завртела памет Гвеји — Цимију. Он није никад напустио своје племе и само је с времена на време одлазио у град Алис-Спрингс где је врећа писама с маркама чекала његов потпис.

Старац чије је лице познато хиљадама филателиста недавно је умро у својој негостољубивој пустињској области западно од Алис-Спрингса. Колико је година Гвоје Цунгараја имао нико не зна тачно, али се сматра да је поживео око 75 лета.

Љубоморна лавица

У зоолошком врту у Њу Делхију одиграла се недавно жестока љубоморна сцена између две лавице.

Пре осам година у велики кавез били су смештени лав Теодор и лавица Мимитваб које је зоолошком врту поклонио етиопски цар. У исти кавез населили су касније још један лавовски пар: Рупу и Малана. Све је било у реду док Теодор није почео да показује знаке неспокојства. Пребацили су га у други кавез док су у првом кавезу остале две лавице и један лав.

Недавно се Рупа прикрала Мимитваби и напала је. Заметнула се страховита борба. Чувари су узалуд покушавали да раставе лавице. Није помогло ни камење које су бацили на њих, ни повицини месо добачено као мамац. Десет минута после почетка борбе Рупа је преломила кичму својој противници и убила је. Да би била „сигурна“ да Мимитваб неће оживети, разјарена Рупа је измрцварила њено тело. Затим се Рупа сакрила у шипражје где је провела целу ноћ, и тек ујутру вратила се у кавез.

Село рода

У западнонемачком селу Холингштету, у Шлезвиг-Холштајну, готово све сеоске куће покривене су трском. Вероватно је то привукло роде, па зато ове године нема ниједне куће на чијем крову се оне нису населиле. Роде имају довољно хране, јер се око села налази мочварно тло са много баруштина богатих рибом и жабама.

ПАД УСТАШКЕ БАСТИЉЕ

У лето четрдесет и треће Дванаеста славонска дивизија напушта планину Папук и креће на далеки пут у Хрватско Загорје. Воћин, Ораховица, Дреновац и Хум, та сиромашна и потпуно спаљена села испраћају Дванаесту, Шеснаесту омладинску и Осамнаесту ударну бригаду којима предстоји марш од неколико стотина километара. То је био један од оних дугих и напорних маршева и овога пута он је водио у крај у коме се још нису појављивале тако велике формације Народноослободилачке војске. Био је то продор у центар такозване НДХ.

За неколико дана јединице су већ биле на Калнику. Сазнавши за овај продор на дотад неослобођену територију, Немци покрећу око четири хиљаде људи против ове дивизије. Али, већ 2. јула Дванаеста ударна бригада прелази пругу и пут Крижевци-Копривница, а 7. јула уписује у свој борбени биланс нови велики успех: док су њени батаљони држали заседе унаоколо, у јаком непријатељевом упоришту Јалковцу домобрански кандидат са целокупном посадом и наоружањем прелази на страну Народноослободилачке војске.

Тај догађај је необично обрадовао све борце. Јер, сада је бригада већа, снажнија, боље наоружана. Пред њеним налетима падају упоришта, предају се целокупне непријатељске јединице. Она оперише на најосетљивијим подручјима противника, она је пред вратима Загреба.

НАПАД НА КАЗНИОНИЦУ НА ДАН ПАДА БАСТИЉЕ

Десетак дана после напуштања Папука, тачније уочи 14. јула, на саму годишњицу пада Бастиље, догађаја који је обележио почетак велике Француске револуције, у Дванаестој бригади влада нестрпљиво ишчекивање. Јер сви знају да предстоји напад на Лепоглаву — усташку Бастиљу.

Лепоглава — то је она стара, по злу чувена казнионица у којој су тамновали многи комунисти и народни борци из предратне Југославије. У њој су били заточени Јосип Броз-Тито, Моша Пијаде и други истакнути руководиоци Комунистичке партије Југославије. Па и тада, уочи напада, иза дебелих зидова Лепоглаве налазили су се многи комунисти и патриоти.

Увече су батаљони неприметно стигли до шуме која се налазила у непосредној близини места. Већ код улаза у Лепоглаву кроз све колоне пострујало је оно уобичајено партизанско: „тишина". Престадоше разговори. Кад би под нечијим ногама крцнула гранчица тај борац би и сам готово нечујно изговорио: „Тишина".

Казнионица у Лепоглави састајала је се из три групе зграда око којих су подигнуте дебеле зидине. Већ у рано пролеће проносили су се гласови да ће партизани ослободити лепоглавске осуђенике. Зато су према затвореницима предузимане строге мере, а управа је стално усавршавала систем одбране. Постављени су митраљези на кровове зграда, изграђени бункери, ровови, на зидовима су направљене пушкарнице, стражари су одлазили на обуку, допремано је ново оружје. Али већ уочи 9. јула осуђеници су могли приметити да се изван зидина нешто значајно догађа. У ствари, стално су пристизале вести да се у непосредној близини налазе партизанске бригаде. У очима осуђеника светуцала је нада у ослобођење.

Сада је Дванаеста била распоређена за напад. Борци првог батаљона чекали су само на знак. Претходно је прекинута телефонска веза између Лепоглаве и осталих места. На свим путевима постављене су јаке заседе. Једна десетина дигла је у ваздух мост испод рудника Соколовца. Лепоглава је била опседнута са свих страна, а да о томе њена посада није имала праву представу. Стражари, иако будни, нису очекивали да ће баш те ноћи бити извршен напад.

Међутим, пред зору партизански пуцњи прекинули су тишину. Убрзо се на Лепоглаву сручила ураганска ватра.

— Трећи батаљон је већ кренуо у напад — рекао је командант батаљона гледајући на сат.

После десет минута, тако је било планирано, он је са својим батаљоном кренуо према улазу у казнионицу. Када је посада, мислећи да опасност прети само са стране одакле је напао Трећи батаљон, прешла у одбрану тога зида, проломило се снажно и борцима већ толико познато командантово: „Јуриш другови!"

За трен ока цео батаљон се нашао код самог зида иако је непријатељ отворио жестоку ватру из два тешка митраљеза. Ту, око дебелих зидова, водила се вишечасовна огорчена борба. И тек кад је довучена једна од заробљених хаубица и испаљен велик број граната, зид је пробијен. Кроз тај отвор партизани су упали у унутрашњост казнионице и зашавши иза леђа посадама митраљеза бомбама су их уништили.

ОТИМАЛИ СУ ПУШКЕ ГОЛИМ РУКАМА

Али ни затвореници нису седели скрштених руку. Још много раније, и поред страшних казни у случају да су били откривени, они су кришом сакупљали разан алат који ће им једног дана послужити као оружје. Сада су њиме, дршћући од радости, пробијали врата својих ћелија. Истрчавали су из њих и од стражара отимали пушке голим рукама.

Борци Дванаесте бригаде готово нису ни приметили када су им се над главама појавиле „штуке", немачки авиони. Експлозије бомби које су „штуке" избацивале нису престајале све док Лепоглава није коначно пала. То је било једино што је непријатељ могао да учини за опкољену затворску посаду. Јер сви покушаји да продре у опкољени гарнизон разбијали су се о редове партизана. А унутра, у обручу, борба је јењавала. Под притиском бораца споља а затвореника унутар казнионице, непријатељ је узмицао и полагао оружје. Око три часа лепоглавска казнионица била је ослобођена.

СУЗЕ РАДОСНИЦЕ

Тешко је описати радост оних који су били ослобођени. Њих је било око 750. Многи међу њима били су борци за ствар радничке класе, предратни комунисти, синдикални функционери или скојевци. Међу њима се налазио и друг Радивоје Давидовић бачен у тамницу још 1929. године као скојевац. Све опкољене необично је дирнуло када је он са великим узбуђењем рекао:

— Сада, када видим да побеђује ствар за коју сам 14 година лежао на робији, када видим војску коју је створила наша Партија и која нас је одавде ослободила, ја, другови, не могу да задржим сузе радоснице...

Борбени пут Дванаесте славонске дивизије у Хрватско Загорје трајао је месец дана. Непријатељ је брзо интервенисао јаким снагама настојећи да спречи долазак нових јединица Народноослободилачке војске у овај крај. Због тога је, нарочито после ослобођења Лепоглаве, дивизија водила свакодневне борбе и предузимала дуге и напорне маршеве. Својим акцијама, борбеним успесима и изванредним морално-политичким деловањем она је знатно допринела даљем јачању оружане борбе у тим крајевима. Тада су створени услови и за формирање Загорског и Загребачког партизанског одреда и бригаде „Браћа Радић" — прве бригаде у северозападном делу Хрватске. А један од највећих успеха на том тријумфалном путу била је акција на Лепоглаву

Заузимањем Лепоглаве непријатељу је задат ударац тамо где се он најмање надао. Вест о томе муњевито се проширила кроз целу Народноослободилачку војску, продрла у све крајеве наше земље и изазвала огромну радост.

АЛИ БАБА И ЧЕТРДЕСЕТ РАЗБОЈНИКА

НАЈ, НАЈ, НАЈ...

Највећи астрономски часовник налази се на торњу катедрале у граду Месини. Шездесет аутоматских уређаја управљају разličitим

личитим фигурама које представљају дане у седмици, часове у дану и ноћи, Месечеве мене и карту звезданог неба.

*

Најстарија азбука у историји човечанства за коју се засад зна откривена је приликом ископавања у близини сиријске средоземне луке Латакије. Азбука се састоји од 30 слова.

*

Најскупљи путнички аутомобил начинила је једна енглеска фирма. У његовој кабини налази се уређен бар са шанком и високим барским столицама, телевизор и спаваћа соба од ораховог дрвета. Аутомобил је назван „Фантом Б".

*

Највеће око у природи има октопод: пречник ока достиже код октопода 40 до 50 сантиметара.

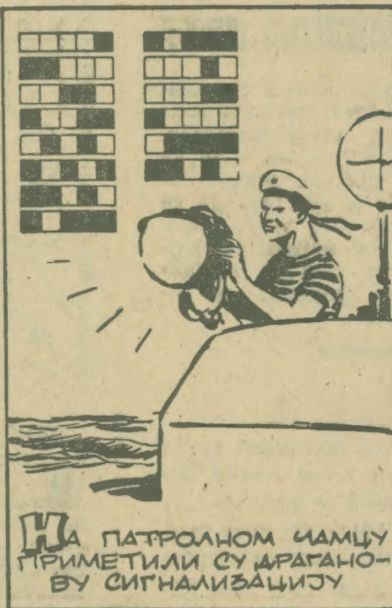
*

Ђ. ЛОБАЧЕВ

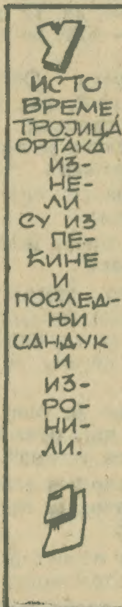
ТАЈАНСТВЕНА ПЕЋИНА ?

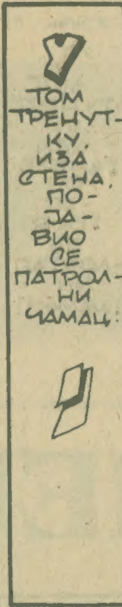

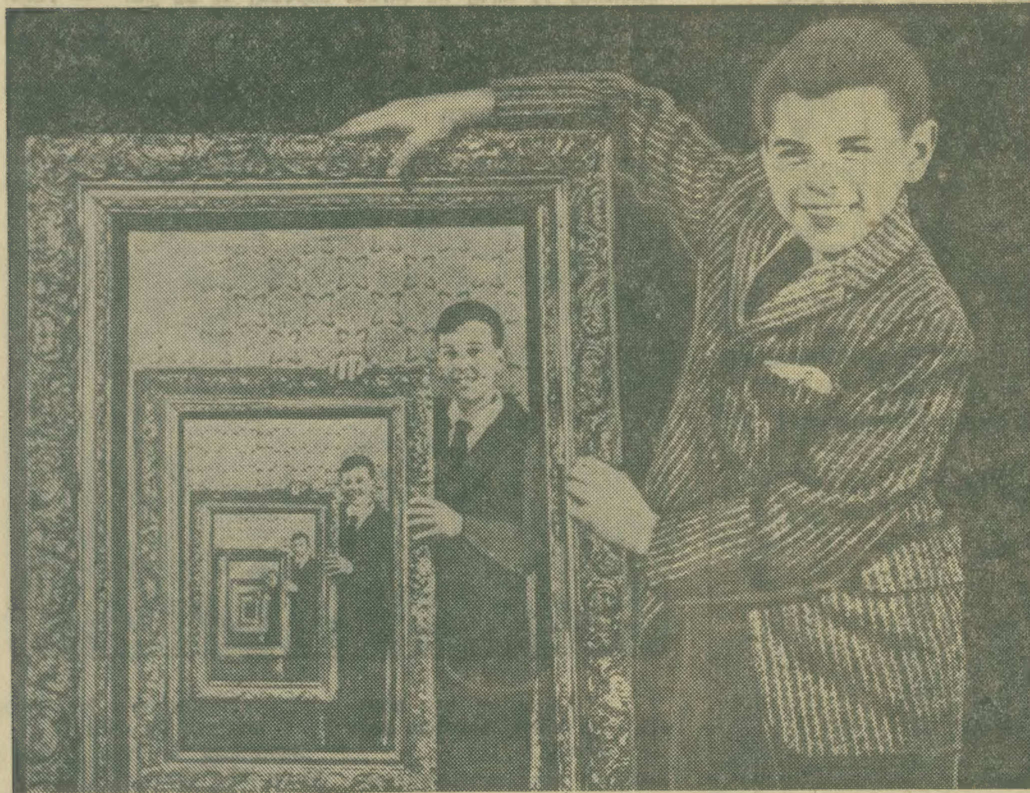
КУПОН БРОЈ 12

ПИТАЊА:

25. Шта је Драган сигнализирао?
26. Којом врстом сигнализације?
27. Шта му је одговорено?
28. Којим кодом?
29. Да ли је Драган правилноословио официра?

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА ИЗ КУПОНА БРОЈ 12

25. ____________
26. ____________
27. ____________
28. ____________
29. ____________

За оне који не воле математику

ПОРТРЕТ ГЕОМЕТРИЈСКЕ ПРОГРЕСИЈЕ

Узета је прогресија чији је квоцијент 1/2 то јест код које је свака следећа слика упола мања од претходне. Слика може да буде бескрајно много, али ако би сваку од њих поставили на претходну, укупна висина ипак не би била бесконачна већ би само за два пута била већа од висине прве, највеће слике.

Овај срећно нађен пример, који илуструје напоре педагога да ученицима широм света омиле и учине приступачним све предмете, позајмљен је из мартовског броја часописа „Унесков курир“.

Кроз шаховски свет

ПРВИ ШАХОВСКИ КЛУБ. — Према иностраним изворима први шаховски клуб на југословенском тлу основан је у Дубровнику. То је било 1879. године. Оснивач је био професор гимназије Петар Будмани. Клуб је имао 10 чланова али је то за његов почетак било довољно.

*

ШАХ У ЗЕМЉИ ИЗЛАЗЕЋЕГ СУНЦА. — Сваког пролећа јапански градић Тендо претвара се у национални шаховски центар. Са свих острва ту се стичу шаховски мајстори и љубитељи шаха. Поред турнира за првенство Јапана у шаху, одржавају се и много друга такмичења. Једна од атракција шаховског фестивала је игра два позната мајстора са живим фигурама Најперспективније шахисте одабирају сами мајстори и одређују им „улогу“ у партији која изазива велико интересовање. Велика је част бити одабран и повиновати се вољи шаховског мајстора у партији која се помало разликује од оних које се играју у Европи. Сваки од играча држи изнад главе разапето платно на коме је означена фигура коју он „представља“.

*

НА ШАХ ОДГОВОРИО ШАХОМ. — Да и оба краља могу да се једновремено нађу у шаху показала је партија меча Москва — Праг 1946. године између чехословачког мајстора Јарослава Шајтара и његовог партнера Владимира Павловича Симагина. Једног момента Шајтар је узео пешака и дао шах. Симагин то није приметио, па је однео противничку даму — такође са шахом. Играчи нису запазили неправилност па су се у следећим потезима обрачунали са фигурама које су их напале, после чега је на табли настао реми — положај. Публика је приметила грешку и њен жагор био је сигнал судијама да се нешто догодило. После њихове интервенције игра је била враћена на онај положај у коме је Симагинов краљ био први пут нападнут. И други наставак је дао реми завршетак.

*

СЛУЧАЈНА КОМБИНАЦИЈА. — На турниру у Карловим Варима 1907. године Ерих Кон добио је специјалну награду за ванредну комбинацију у партији са Михаилом Ивановичем Чигорином. Та комбинација је имала за уводни потез врло фину жртву пешака. Касније је Кон признао да тог пешака уопште није жртвовао, већ га је грешком изгубио. На његову срећу после тога се позиција „расцветала“ па је могао да убере и поен и награду!

*

ИСТОРИЈСКИ МЕЧ-ТУРНИР. — Сен- Клу (предграђе Париза) било је 1821. године место где се одиграо један интересантан меч-турнир. На њему су учествовали Александар Дешапел, Луј Шарл Лабурдоне и Џон Кохрен. Дешапел је на такмичењу давао партнерима уступак од једног пешака и два потеза. док су Лабурдоне и Кохрен у међусобним партијама играли нормално. Свих седам партија Дешапел је добио против слабијег Кохрена али их је зато изгубио од Лабурдонеа. Кохрен је у сусретима са Лабурдонеом освојио само један поен, тако да је табела на крају изгледала овако: Лабурдоне 13 поена. Дешпел 7 и Кохрен 1. Три године доцније Дешапел је изјавио да напушта активно бављење шахом и за свог шаховског наследника је одредио Лабурдонеа.

*

На полуфиналном првенству Југославије 1950. године у Марибору необичну победу забележио је мајстор Михаило Марковић, у позицији која је „мирисала“ на реми, његов партнер је дуго размишљао. То време он је искористио за шетњу по турнирској сали. Одједном прилази му партнер и нуди реми. Налазећи се у великој дилеми, Марковић је понуду одбио и похитао табли да види одиграни потез. Изненађење је било равно освојеном поену, јер је добијао у првом следећем потезу. После тога се испоставило да је у његовом одсуству саиграч повукао погрешан потез, али није хтео да га поврати. Покушао је само оно што је у духу правила — и малопређашње позиције било дозвољено.

ПАЖЊА **ПАЖЊА!** ПАЖЊА

ПАЖЊА ПАЖЊА ПАЖЊА

У овом броју завршава се прва епизода наградне приче у сликама »Тајанствена пећина«

Када смо почели да је објављујемо обавестили смо читаоце да пажљиво прате причу, решавају постављене задатке и по завршетку да нам пошаљу купоне са решењима.

Између тачних одговора уредништво ће жребом извући оне које ће наградити.

Награде су следеће:
Прва награда 25.000 динара
Друга награда 15.000 динара
Трећа награда 10.000 динара
Шест утешних награда по 5.000 динара
Први извучени тачни листић добиће прву награду, други другу итд.
Крајњи рок за слање одговора је 28. август.

УРЕДНИШТВО

ПАЖЊА ПАЖЊА ПАЖЊА

ПАЖЊА ПАЖЊА ПАЖЊА ПАЖЊА ПАЖЊА ПАЖЊА

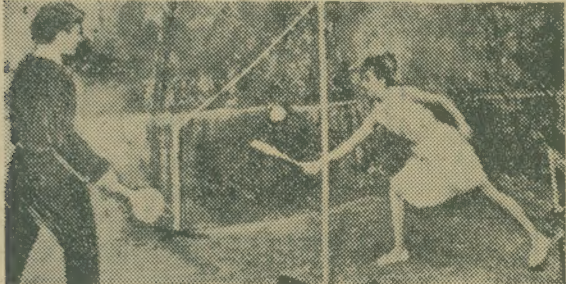
ТЕЛЕВИЗОР У ЗООЛОШКОМ ВРТУ

Да би разонодио своје четири гориле управник њујоршког зоолошког врта, ставио им је испред кавеза телевизор. Од тога дана мајмуни су постали мирољубивији и престали да се међусобно туку. Кажу да се мајмунима највише свиђају каубојски филмови и — твист.

ПИНГ-БОЛ

Ова нова игра састоји се у томе што два играча са рекетима у рукама обилазе са обе стране једног јарбола око кога се слободно окреће једна лоптица учвршћена за крај једног канапа. Један од лопту тако да се она окрене око осе, док се његов противник труди да је у том спречи. Победник је онај ко успе да обрне пет пута узастопце лопту око јарбола а да га у томе његов партнер не омете. Старост играча: почев од осам година.

ВЕРОВАТНО да никад нико неће успети да установи када су и где поникле прве пословице — „кратке изреке засноване на дугом искуству“ — како их је дефинисао Сервантес. Несумњиво је, међутим, да су се пословице појавиле много пре проналаска писма, и то код многих народа. У то се можемо лако уверити ако се упознамо са усменим предањима данашњих племена Азије, Африке и Јужне Америке која још не знају за писменост.

Већ у египатским списима насталим почетком другог миленијума пре наше ере, наилазимо на изреке које су очигледно позајмљене из свакодневног живота. Ако су у Египту и састављали збирке пословица — а то је, судећи на основу онога што нам је познато о књижевном стваралаштву египатских писаца више него вероватно — оне досад нису нађене. Зато је с друге стране сачувано много пословица и изрека древне Месопотамије и оне су до нас дошле на таблицама исписаним клинастим писмом. Многе од тих пословица несумњиво потичу из трећег миленијума пре наше ере. Оне припадају Сумерима који су у најдавнија времена насељавали доњи ток Тигра и Еуфрата.

„Сиромаху је боље да умре но да живи.
Ако има хлеба а нема соли,
Ако има соли а нема хлеба,
Ако има меса а нема јагњета,
Ако има јагње а нема меса“.

Однос између сиромаха и зеленаша у чије је ропство сиромах допадао због неплаћеног дуга овако се описује:

„Сиромах зајми — себи невољу на главу товари“.

Али, богатство није могло да служи као једино мерило среће.

„Онај ко има много сребра може бити и срећан,
Онај ко има много јечма може бити и срећан,
Онај ко нема баш ништа — спава мирно“.

Нешто касније било је речено:

„Ко увећава своје благо, повећава своје бриге“.

Према неспретним и „баксузима“ Сумерци су се односили са извесним подсмехом.

„Баце ли те у воду — вода ће се укварити,
Пусте ли те у воћњак — воће ће иструлети“.

Наша изрека „Обућар је увек без обуће“, код Сумераца је овако гласила:

„У слуге је одећа увек прљава“.

Прождрљивост није била подстрекавана:

„Ко много једе — лоше спава“.

Није било нимало лако добро научити клинасто писмо и њиме се служити. Добре писаре ценили су веома много, али:

„Само је онај писар прави чија рука не заостаје за устима“.

„Писар без добрих руку сличан је петлу без гласа“.

Сумери су позивали на разборист и уздржаност:

„Не треба данас кидати оно што може кас није донети плода“.

(Колико то личи на енглеску пословицу: „Не кидај цвеће ако хоћеш да се сладиш плодовима“.)

„Не одговарај поругом на поругу,
Одговарај на поругу бићеш поновно наружен“.

Многе пословице посвећене су породици и женама: али, не би се могло рећи да су се Сумерци одликовали галатношћу:

„Ко није издржавао жену или дете,
Тај није носио прстен у ноздравама“.

Прстен кроз ноздрве провлачили су робовима и домаћој марви. Додуше, можда се ово односило само за жене непослушнице и јогунице, тек Сумерци су говорили:

„Неспокојна жена у кући
Несрећа додаје — јој и болест“.

Ето због чега су пред склапање брака будуће супружнике раздирала различита осећања:

„Радост у срцу — невеста,
Туга у срцу — младожења“.

„Једном радост, другом жалост.
Једном жалост — другом радост“.

Могле би се навести многе пословице поникле у најдубљој древности које су својим значењем веома блиске изрекама данашњих народа, иако између њих леже столећа и столећа.

„Судбина — одело које виси над човеком“.

(Упоредимо: Домоклов мач).

„Побегао од дивљег бика, налетео на бесну краву“.

(Упоредимо: „Из тигања у огањ“.)

„Још није уловио лисицу, а већ је за њу направио огрлицу“.

(Упоредимо: „Деље ражањ за зеца, а зец још у шуми“.)

Топло су препоручивани пријатељство и слога. Само они могу да допринесу стваралачком раду.

„Рука и још једна рука — сагрђен дом,
Трбух и још један трбух — разрушен дом“.

Рат је и онда представљао страховиту опасност. Требало је све учинити да се рат спречи: „Ако хоћеш мир, спремај се за рат“ — говорили су стари Римљани, Сумерци су ту мисао овако изражавали:

„Ако је у земљи мало војске
Непријатељ ће увек стајати на прагу“.

Завојевач је увек требало да се сећа да:

„Ти идеш да заузмеш земљу непријатеља,
Непријатељ иде да заузме твоју земљу“.

Заиста, народна мудрост је вечна.

Walt Disney

МЕРИ ПОПИНС

ЂУБРИВО С НЕБА

Анализа кишнице испитиване у лабораторији Јундунске пољопривредне станице, у Гамбији, Африка, показала је да на плантаже кикирикија пада с неба права река течног ђубрива. Сарадници станице закључили су да су у другим крајевима Африке азотни, фосфатни и калцијумски минерали, претворени дејством атмосферских промена у прах, били захваћени ветром и однесени у високе слојеве атмосфере. Облаци образовани у тим пределима атмосфере упили су тај прах и када је почела сезона киша „небеско ђубриво“ излило се на плантаже у Гамбији.

БРЗИНОМ ОД 250 КИЛОМЕТАРА НА ЧАС

У близини Трентона у Њу Џерсију, у Америци, гради се пруга од неких 40 километара, на којој ће се обављати пробне вожње железницом која ће у правој линији моћи да достигне брзину од 250 километара на час. Саобраћајни стручњаци се надају да ће на основу искуства стеченог на овој деоници, у следећих пет година бити постављена ултрабрза пруга између Њујорка и Вашингтона.

Филм

СУДБИНА ФИЛМСКИХ ЗВЕЗДА

ТАРЗАН ЧЕЗНЕ ЗА ЏУНГЛОМ

ТРИДЕСЕТИХ година није било човека који није чуо за америчког спортисту Џонија Вајсмилера. Шездесет седам међународних рекорда и 52 национална — то је била његова „буквица“ када се за њега заинтересовао Холивуд. Изванредна спољашност знаменитог пливача привукла је пажњу сопственика фирме „Метро-Голдвин-Мајер“: поверили су му улогу Тарзана — белог човека одраслог међу мајмунима који је дошао пред филмску камеру из широм света познатих књига Едгара Рајса Бероуза. Вајсмилер је прихватио ову понуду.

ЧЕЖЊА ЗА ЏУНГЛОМ

Вајсмилер се родио 1904. године у једном малом градићу у Пенсилванији. Дечко је скоро стално побољевао. Можда Џони никад не би ни постао славан спортиста да лекар није посаветовао његовим родитељима да га пошаљу у пливачки базен. Тако је почела његова каријера. Неколико година узастопце Вајсмилер је држао скоро све светске рекорде у краулу, а освојио је и пет олимпијских медаља.

Али највећу брзину у пливању Вајсмилер је постигао већ као глумац: у базену, за време снимања једног филма из серије „Тарзан“, крокодил је збацио брњицу и устремио се на Џонија. Двадесет пет метара холивудског базена Вајсмилер је препливао много брже него на ма којој од олимпијада, најбрже у свом животу.

Шта је натерало вишеструког олимпијског и светског првака да се претвори у Тарзана?

— Док сам још био пливач, купао се у почастима и био обасипан славопојкама, — сећа се Вајсмилер, — осећао сам страх пред будућношћу. Како да се обезбедим за цео живот? То питање стално се наметало. Кад ми је Холивуд понудио паре и улоге био сам приморан да оставим спорт.

Џони Вајсмилер је постао Тарзан. У току 11 година фирма „Метро Голдвин-Мајер“ снимила је 12 филмова о Тарзану. Џони Вајсмилер-Тарзан постао је за америчку публику нека врста идола. Његов лични живот престао је да буде његов. По „савету“ продуцента и шефа рекламе Џони се морао развести од своје жене која је изгледала сувише „безбојно“ и оженити се филмском звездом.

Низале су се године, пролазила је младост. После рата Џони већ није одговарао улози Тарзана. Заменили су га млађим глумцима, међу којима је био и познати лакоатлетичар Дон Брег. Холивудска фирма је и даље лиферовала филмове о Тарзану. Тарзан се борио са Јапанцима у џунглама Суматре, ратовао против армије генерала Ромела итд. Ствар је дошла дотле да су сценаристи претворили Тарзана, кога данас тумачи Џек Махони, у најокорелијег расисту.

ТАРЗАН (ЏОНИ ВАЈСМИЛЕР) С ПОРОДИЦОМ

Џони Вајсмилер није гледао ту „творевину“. И није му уопште до гледања филмова. Сав новац који је зарадио Џони-Тарзан потрошен је. Пре извесног времена америчка штампа саопштила је да је Вајсмилер материјално пропао. Имао је још један једини извор прихода: добит од продаје аутобиографске књиге. Али је суд у Лос Анђелосу ставио забрану и на тај приход. Ако Вајсмилер не добије ову парницу — остаће потпуно без игде ичега. Материјална пропаст бившег славног спортисте и филмског глумца поново је пробудила интересовање новинара. Дописник енглеског часописа „УИКЕНД“ Бил Либи, посетио је Вајсмилера и зажелео је да фотографише многобројне медаље олимпијског шампиона. Али му то није успело: сви Џонијеви спортски трофеји били су продати скупљачима сувенира.

Сада је бивши лепотан Тарзан усамљени старац без породице, без пријатеља.

— Сви су ме оставили чим су дознали да сам пуки сиромах — рекао му је Вајсмилер.

Џони је показао Билу Либију свој последњи капитал: 30 долара.

— Веома је горко признати — наставио је он — да би било боље да нисам никада постао Тарзан, већ да сам остао човек који живи нормалним животом и има нормалну породицу.

У једном од филмова о Тарзану — „Тарзан у Њујорку“ — прича се о томе како полудивљи човек из афричких џунгли доспева у џунглу велеграда. Ту га на сваком кораку дочекују непријатељи — подмуклији и опаснији од змија отровница и одвратних крокодила. Спасавајући се од нељуди, Тарзан се враћа својим зверима. Вајсмилер се често сећа тог филма:

— Хтео бих да поново постанем Тарзан — уздише он — али прави Тарзан, онај који живи међу зверима.

ФУДБАЛЕР КАО ТАРЗАН

У Акапулку, у Мексику, почело је снимање „Тарзана 1966“, филма који ће нам нашег старог познаника из џунгле представити у сасвим новом, модернизованом издању. Улогу Тарзана игра двадесет осмогодишњи Мајк Хенри, Американац италијанско-ирског порекла, кога Мексиканци знају као звезду фудбала.

Модерни Тарзан ће као филмски јунак бити можда и занимљив, али нас неће много подсећати на старог. Тарзан из 1966. године не воли тобоже технику, али ипак вози аутомобил.

Он по схватању продуцента и режисера не би био довољно модеран — да није ожењен кћерком једног мултимилионера.

Срећно ожењени Тарзан има једном недељно излаз да би провео вече са пријатељима. И он одлази у зоолошки врт где се налази с лавом Макролу и њих двојица се са чежњом сећају старих времена. Од Тарзана заиста није много остало!

УДЕЛИТЕ ЗА БЕНЗИН

Већина гостију недавно одржаног филмског фестивала у Москви стигла је авионима. Џим Паркинсон је изабрао други начин путовања. Чим је дознао за фестивал извео је из гараже свој аутомобил, с муком сместио у њега дугачке ноге и... појурио напред. Његова кола додуше више личе на дечју играчку која се покреће помоћу педала. Није ни чудо. Џим их је направио сам — могло би се рећи од старе бензинске канте, упаљача и машине за млевење меса. У поређењу са Дон Кихотовим Росинантом или са чувеном жутом „Антилопом“ Иљфа и Петрова, Џимова кола имају завидну брзину: 18 километара на сат.

Пошто је већ поодмакао од куће Џим Паркинсон се сетио да је заборавио да је за пут потребан новац. Џим није милионар. Плата скромног техничара једва достиже да подмири трошкове живота за њега и његову мајку. „Лако ћемо“ — решио је Џим — „има на свету доста добрих људи“. И написао је на својим колима великим словима: „Путујем из Лондона у Москву. Уделите за бензин“. И људи су давали. Не много, али за бензин је било довољно. Паркинсон је прошао целу Европу и обрео се у Москви на самом почетку фестивала. Московљани су га топло дочекали. За три дана он је у Москви скупио „за бензин“ читавих 160 рубаља.

— Постао сам једини просјак у Москви и зато сам, ваљда, имао такав успех — шали се Џим. — Сада ни у чему не оскудевам: имам толико новца, да могу не само да видим филмове који ће се приказивати на фестивалу, већ и да пропутујем по Совјетском Савезу.

Између нових пријатеља Џима Паркинсона налази се и познати совјетски писац Сергеј Михалков. На слици видимо Михалкова „у посети“ код енглеског путника.

ФИЛМСКИ ВРЕМЕПЛОВ

Шта би било да је филмска уметност стара као, рецимо, књижевност, игра или музика? Ова, или бар слична, мисао пала је на ум једном карикатуристи који је из прикрајка посматрао филмске звезде, сниматеље, режисере и писце сценарија који су се окупили на филмском фестивалу недавно одржаном у Москви. Ево његовог одговора на сопствено питање.

СТАРИ ЕГИПАТ. — **Јутарња пошта филмске звезде**

АТИНА. — **„Брже, закаснићемо на премијеру!“**

ЛОНДОН, 16. ВЕК — **Предвиђајући екранизацију, Шекспир ужурбано ствара**

БЕЧ, 18. ВЕК. — **Члан жирија: „Маркизо, од ваше дивне перике не могу да оценим филм“.**

ВЕРСАЈ, 19. ВЕК. — **Филмски дуел режисера после додељивања прве награде за режију.**

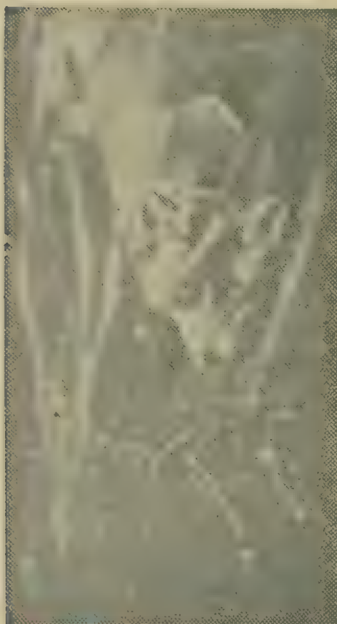
КОВРЏАВИ ПЕЛИКАНИ СУ ПОД СТРОГОМ ЗАШТИТОМ

МИРНА, ШИРОКА РЕКА, НИСКИХ И ПУСТИХ ОБАЛА КОЈУ САМО ЂЕРДАП ЗА ТРЕН ЗАРОБИ — ТО ЈЕ ДУНАВ КАКВОГ МИ У НАШОЈ ЗЕМЉИ ПОЗНАЈЕМО.

У ДЕЛТИ ИМА ОКО 20 КОЛОНИЈА БЕЛИХ ПЕЛИКАНА ЧИЈИ УКУПАН БРОЈ ДОСТИЖЕ 1500 ПРИМЕРАКА

Делта Дунава

У ЦАРСТВУ ПТИЦА ЛИСИЦА ЈЕ У СВОМ ЕЛЕМЕНТУ,

НА ПРОСТОРУ од 434.000 хектара простире се делта Дунава. Од тога је 279.000 хектара покривено шумом и трском. Осамдесет одсто ове огромне површине стално је под водом; 17 одсто повремено је изнад воде и тек 3 одсто никада није поплављено.

Рис, вук, лисица, видра, дивља свиња, дивља мачка, дабар — ево свега неколико од сисара који живе у овом резервату.

Нарочито богатство представља рибље царство. Јесетра се провлачи кроз безбројне канале и рукавце да би се попела узводно скоро до Беча. Лосос овде достиже тежину од 30 до 50 килограма. Страх и трепет међу рибама је једна врста штуке коју називају „риба-пас". Али најпрождрљивији је свакако сом — чудовиште доњег тока Дунава које може да буде дугачко и 3 метра, а тешко до 200 килограма.

Сматра се да је делта Дунава највећа орнитолошка лука у Европи. Од 170 познатих врста птица свега су 20 станарице, 12 су зимски гости, 80 — летњи, а 58 су птице-селице, које се на своме путу одмарају у овом „кампу".

А Дунав се рачва, шири, полако обилази хиљаде и хиљаде ада и адица, пробија се између дрвећа, трске и траве и тече, тече...

ДАБАР ГРАДИ БРАНУ

У ДЕЛТИ ЖИВИ И БЕЛОРЕПИ МОРСКИ ОРАО

И РИС СЕ ПРИЛАГОДИО ЖИВОТУ У ШЕВАРУ

КАД КАЖЕМО „РОДА" — МИ ЈЕ ЗАМИШЉАМО НА ДИМЊАКУ. ДРВЕТУ БЕЗ КРОШЊЕ ИЛИ ТЕЛЕГРАФСКОМ СТУБУ. ОВДЕ ОНА ЖИВИ НА ГОМИЛИ ГРАЊА И ТРСКЕ КОЈА ПЛИВА ПО ВОДИ

У БОРБИ ПРОТИВ ПУЖА

У веома модерно опремљеној лабораторији у Копенхагену у последње време води се упорна борба да се пронађе ефикасан начин за уништавање билхарзиозе, инфекције која угрожава животе стотина хиљада људи у северној Африци и западној Азији, а која је била позната још у доба фараона. Ова борба се пре свега води против једне врсте пужева, величине зрна кафе, који су непосредни домаћини сићушних и веома опасних паразита који пробијају кожу на табанима свих људи, мајмуна и других сисара који долазе на обале река да се освеже. Бране и системи за наводњавање, који чине плодним пустиње, доприносе у исто време да се билхарзиоза још више прошири и тако угрози животе. Ово обољење отпочиње муком, вртоглавицом, дијарејом, боловима у глави и наступима грознице. Недавно је један специјалиста из Копенхагена пронашао мноштво других пужева способних да истисну пужеве носиоце билхарзиозе, бар у опитима вршеним у лабораторији...

Млеко свеже четири недеље

У Хамбургу је пуштено у продају „Млеко X" које без фрижидера може остати свеже и употребљиво четири недеље. После многих покушаја и доста трошкова најзад је стручњацима успело да нађу поступак који омогућава да се млеко под нормалним условима не поквари за два до три месеца, мада за сада гарантују четири недеље.

„Млеко X" се према новом поступку загрева прво шест минута на 85°Ц, а после хомогенизације под притиском још једном пет секунди на 138°Ц. Затим млеко охладе на 13°Ц и разлију у полалитарске тетраедре.

Испитивања су показала да се овим поступком не смањује количина витамина и да се такво млеко може сачувати два до три месеца без фрижидера, то јест под обичном дневном температуром. То у многоме олакшава снабдевање млеком и домаћице нису приморане да га купују сваког дана.

ПАСТРМКА — ПУТНИЦА

У америчкој савезној држави Мериленду недавно је била уловљена једна пастрмка са ознаком њујоршке дирекције за заштиту природе. На ознаци је стојало да је пастрмка пуштена у воду 500 километара далеко од места где је била уловљена. То растојање она је препливала за 71 дан, што значи да је сваког дана превалила по 7 километара.

На свом путу пастрмка је савладала четири огромне бране и пресекла територију три савезне државе.

Најстарији живи створ на свету

Сматра се да је једна корњача најстарији живи створ на свету; бар колико се зна. Године 1777. чувени морепловац Кук дошавши на острво Галапагос, познато по својим џиновским корњачама, понео је више тих корњача за исхрану. Дошавши на мало острво Тонга Кук је поклонио једну корњачу тадањем краљу. За краља је то била велика почаст и пустио је корњачу да се шета по целом дворцу. Краљеви и краљице су се смењивали, а корњача је и даље шетала дворцем, преживевши два пожара. Али мада је добро прошла у пожарима једна кочија је прешла преко ње тако да јој је оклоп био поломљен. Сем тога, један коњ јој је избио десно око. Али упркос свих тих повреда, — она и сада лута по дворцу. Ако се узме да је у доба када ју је нашао Кук била стара око десет година, то би она сада имала 198 година. До сада није тачно установљено ко је најстарији човек на свету.

Фантастична прича

Реј Бредбери

(3)

МАРСОВАЦ

— Где? — Лафарж је осетио да му дисање постаје тешко, а срце му је очајнички залупало.

— У Главној улици. Сполдингови су баш куповали улазнице за биоскоп. Изненада су у гомили угледали Лавинију. А? Замишљам како се Сполдинг забезекнуо! У почетку их није познала. Пола улице ишли су за њом и стално су говорили, говорили. Најзад их се сетила.

— И ти си је видео?

— Не, али сам јој чуо глас. Сећаш се, она је волела да пева песму „Чудесна обала Ломондског језера?" И ево, малочас сам чуо како пева оцу ту песму, Њихова кућа је крај моје. Тако се трудила да је лепо отпева, просто си то осећао, дивна девојчица. Кад сам чуо да је страдала — каква жалост, помислио сам, каква несрећа. А сада — вратила се и тако ми је лепо у души. Ех, теби као да се не иде. Сврати, попићемо по чашу вискија.

— Хвала, Мајк, нећу. — Старац се удаљио.

Чуо је како му је Мајк пожелео добру ноћ, али није одговорио, већ је управио поглед на двоспратну зграду чији су кристални кров покривале раскошне гримизне марсовске боје. Над баштом се надносио балкон с гвозденим решеткама, а у прозорима другог спрата горела је светлост. Било је веома касно, а он је мислио: „Шта ће бити са Ен ако не доведем Тома? Нови удар, поново смрт, како ће она то поднети? Сећати се још више прве смрти? И наш сан? И тај неочекивани нестанак? Господе, морам наћи Тома, ради Ен. Сирота Ен, стоји на пристаништу и чека". Подигао је главу. Негде горе, у кући, гласови су желели један другом лаку ноћ, гласови прожети љубављу, лупала су врата, светлости су се гасиле, а за све то време чула се тиха песма. Тренутак касније осамнаестогодишња девојка, не старија, веома љупка, изишла је на балкон.

Лафарж ју је позвао, његов глас само што није однео налет ветра.

Девојка се окренула, погледала доле.

— Ко је тамо? — одазвала се.

— Ја сам — одговорио је старац и заћутао схвативши како чудно и недостојно мора да звучи такав одговор. Само су усне наставиле да се мичу...

Да викне: „Томе, сине, то сам ја, твој отац?" Како да јој се обрати? Помислиће да је луд и позваће родитеље.

Девојка се нагла преко балконске ограде обасјана хладном, нестварном светлошћу.

— Ја вас познајем — нежно је рекла. — Молим вас, одлазите, овде не можете ништа учинити.

— Ти нам се мораш вратити! — Речи су се саме отеле пре но што је Лафарж успео да их задржи.

Као месечина бела фигура горе на балкону повукла се у сенку и нестала, само је глас остао.

— Сад ја више нисам твој син — рекао је глас. — Зашто смо долазили у град...

— Ен чека на пристаништу.

— Опростите ми — одвратио је тих глас. — Али шта ја могу да учиним? Ја сам овде срећна, воле ме... као што сте ме и ви волели. Ја сам оно што сам, узимам оно што ми се даје. Касно је, заробили су ме.

— Али, помисли на Ен, какав ће то ударац бити за њу...

— Мисли у овој кући одвећ су јаке, ја сам овде као у заточењу. Не могу се сама променити.

— Али, ти си Том... ти си била Том, зар не? Или се можда само подсмеваш старцу. Можда си стварно Лавинија Сполдинг?

— Нисам ја ни то, нити ишта друго, ја сам ја. Свуда сам нешто друго, а сад сам нешто што ви не можете да промените.

— За тебе је опасно да останеш у граду. Код нас на каналу је лепше, тамо ти нико неће нанети зло — наставио је старац.

— Тачно... — Глас је звучао неодлучно. — Али ја сад морам да водим рачуна о овим људима. Шта ће бити с њима кад ујутру открију да сам поново нестала, овог пута заувек? Мада мама зна ко сам ја, погодила је као и ви. Чини ми се да су сви погодили, само неће да питају. Привиђењима се не постављају питања... Ако је стварност недостижна њу ће заменити машта. Нека ја и нисам она коју су они изгубили, за њих сам ја чак и нешто лепше — идеал који је створила њихова машта. Треба да изаберем: или да причиним бол њима или вашој жени.

— Њихова породица је већа, има их петоро. Њима ће бити лакше да поднесу губитак!

— Молим вас — казао је глас — уморила сам се.

Старац је проговорио строже:

— Треба да пођеш са мном. Ја не могу да поново излажем Ен таквом искушењу. Ти си наш син. Ти си мој син, нама припадаш.

— Немојте, молим вас! — сенка на балкону је дрхтала.

— Тебе ништа не везује са овим домом и његовим становницима!

— О, шта ви радите са мном!

— Томе, Томе, синчићу, послушај ме. Врати нам се одмах, спусти се низ ту пузавицу. Идемо, Ен чека, имаћеш прави дом, све што зажелиш.

Лафарж је упорно гледао на балкон, напрежући сву своју вољу.

Сенке су се лелујале, шапутале лијане. Најзад је тих глас проговорио:

— Добро, оче.

— Томе!

И при месечевој светлости низ лијане је склизнула хитра девојачка сподоба. Лафарж је подигао руке да је прихвати.

На прозорима горе блеснула је светлост.

Нечији глас зачуо се иза чипкасте ограде.

— Ко је тамо?

— Брже, момче!

Још светлости, још гласова.

— Стој, пуцаћу! Вини, јеси ли неозлеђена?

Тутањ ногу које су хитале.

Старац и дечак трчали су кроз врт.

Зачуо се пуцањ. Метак је ударио у зид крај саме капије.

— Томе, ти — на ову страну! Ја ћу овуда, да их збуним. Трчи према каналу, срешћемо се тамо кроз десет минута. Хајде.

Потрчали су на разне стране.

☆

Месец се сакрио за облак. Старац је трчао у потпуном мраку.

— Ен, ту сам!

Дрхтећи, она му је помогла да сиђе у чамац.

— Где је Том?

— Сад ће стићи.

Заједно су гледали тесне уличице и уснули град. Видели су закаселе пролазнике: полицајца, ноћног стражара, пилота ракете, усамљене мушкарце што су се враћали кућама после ноћних састанака, четири пара који су, смејући се, изишли из бара... Негде је тихо свирала музика.

— Зашто га нема? — запита мајка.

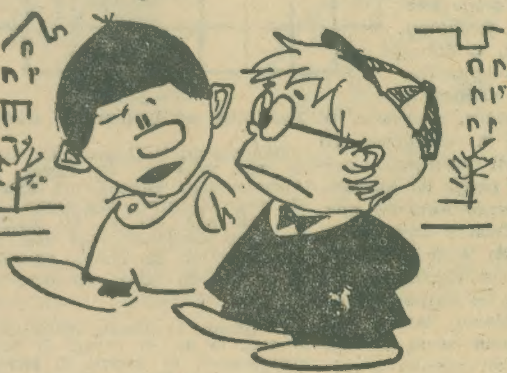
— Сад ће, сад.

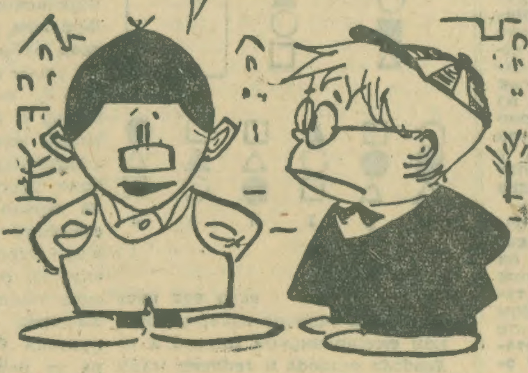
Али, Лафарж више није био сигуран. А шта ако су дечака опет ухватили док је хитао према пристаништу, трчао тамним улицама између неосветљених кућа. Додуше, има много до пристаништа, али је Том требало да стигне пре њега.

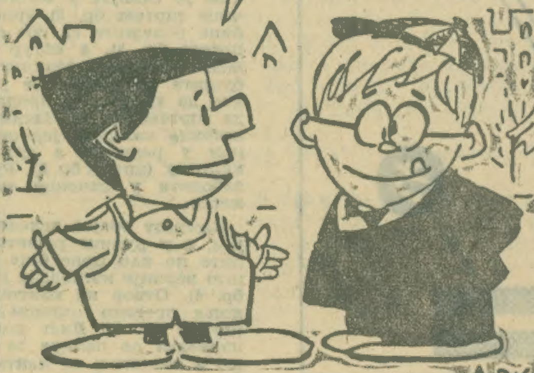
Одједном, у даљини, на улици окупаној месечином, указала се фигура која је трчала.

Лафарж је викнуо, али је одмах натерао себе да заћути: из даљине чули су се други гласови, топот других ногу, у прозорима, као огрлица, блеснуле су све тиљке, усамљена фигура избила је на отворен простор испред кеја. То није био Том, већ просто једно биће што бежи, сребрнастог лица које је блештало и пресијавало се обасјано многим светиљкама. Све ближе и ближе и све познатије, и када је фигура стигла до пристаништа био је то Том! Ен је пљеснула рукама. Лафарж је похитао да отисне чамац, али већ је било касно.

(Наставиће се)

КРАГУЈЕВАЦ
ОСНОВАНО 1887

Одговори:

КРАЂА СТАРОГ ПЕХАРА

Брачни пар Цајзиг постао је жртва професионалне навике. Пошто су разбили витрину и узели пехар, они су покупили разбијено стакло.

Будилник

Да је женино тврђење тачно, њен муж Џон није могао да навије будилник и да га дотера на 8,15 јер је у то време — 12 часова пре тога — он по њеним речима већ био мртав.

Игра је завршена

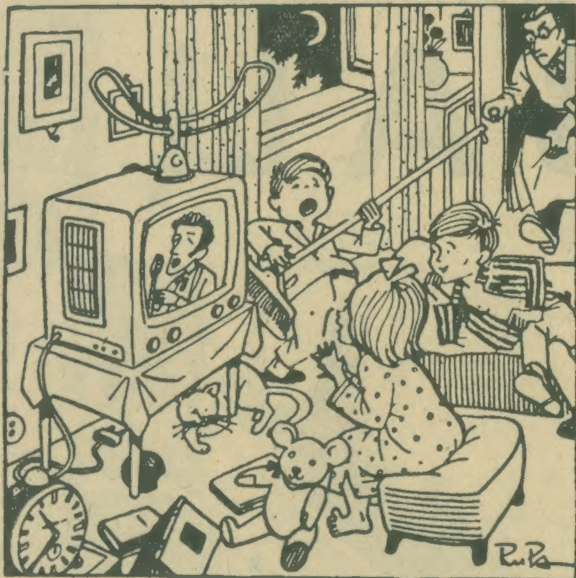
Врата помоћних излаза увек се отварају напоље. Према томе, врата нису могла да ударе благајницу по глави.

ДУДЛС

1. Брисање трагова. 2. Јако развучена опруга. 3. Метеорит се приближава печурки. 4. Олињала сликарска четкица. 5. Громобран и муња (поглед одозго). 6. Рањени врабац. 7. Реактивни авион прелетео изнад маслачка. 8. Нула на дијети.

Отвори очи

Убеђен да деца већ одавно спавају, отац се повукао у своју собу да на миру прочита новине. Одједном, кроз ноћ се разлегла страховита бука која као да је долазила из дневне собе. Отац је потрчао и упао у дневну собу. Иако љут што су деца приредила ноћни концерт, он је сместа запазио да у соби нешто није у реду. Да вам олакшамо рећи ћемо вам да се на цртежу налазе три грешке. Које?

Одговор:

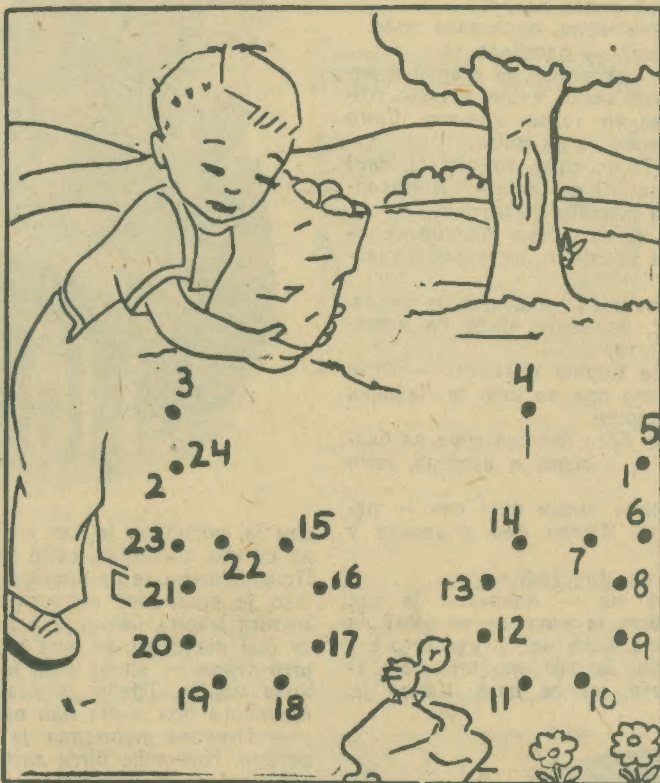
Телевизор није укључен. Слика на зиду виси наопако. Бројчаник на часовнику има 16 подеока који означавају часове.

Побеѓле му животиње

Када су се добро напасле зелене траве, животиње су побегле с ливаде. Помозите фармеру који их тражи на све стране. Не знате како?

Одговор:

Да бисте нашли одбегле животиње потребно је да испуните оловком или бојицом сва поља означена бројем који је дељив са 3.

ПОМОЗИТЕ ДЕЧАКУ

МАЛИШАН ЈЕ НАКУПИО ПУНУ КЕСУ ЈАБУКА. АЛИ, ЈАБУКЕ СУ ТЕШКЕ, КЕСА ЈЕ ВЕЋ ПОЧЕЛА ДА СЕ ЦЕПА, А ДО КУЋЕ ЈЕ ДАЛЕКО. ПОМОЗИТЕ ДЕЧАКУ ДА БЕЗ МНОГО МУКЕ ПРЕНЕСЕ ЈАБУКЕ ДО КУЋЕ. А ТО ЋЕТЕ УЧИНИТИ АКО ПОВЕЖЕТЕ СВЕ ТАЧКЕ ОБЕЛЕЖЕНЕ БРОЈЕВИМА, ПОЧЕВШИ ОД ЈЕДАН.

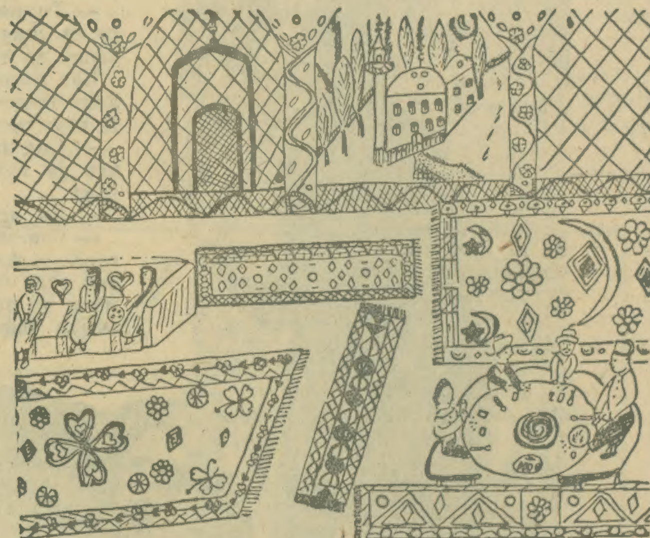
„СЕОСКА КУЋА“, рад Мирослава Живковића, ученика из Љубљане, Прежихова улица број 8

„У ШУМИ“, рад Радмиле Михајловић, ученице из Београда, Рибничка број 3

Дечји цртежи са КОНКУРСА

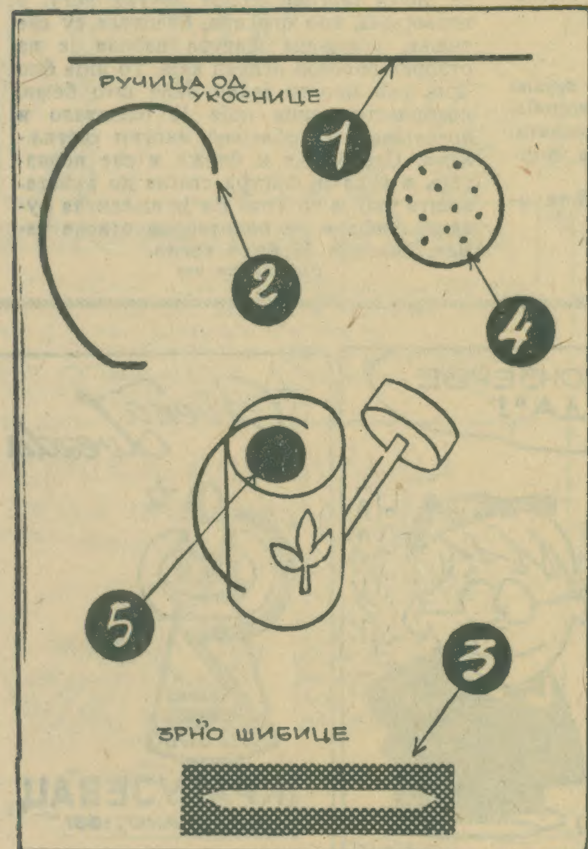
Ђачки цртежи у овом броју, као и они раније објављени у овој рубрици, награђени су са по 1.500 динара. Награде ће бити достављене поштом.

„СИЈЕЛО“, рад Михаде Саликовић, школа „Владимир Перић-Валтер“, Сарајево

НАПРАВИ САМ

Кантица за заливање

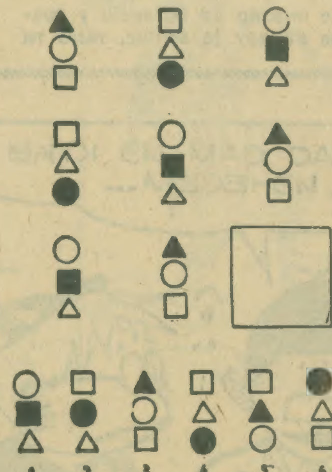
Овај украс ће веома обрадовати вашег млађег брата или сестру, а неће вас много коштати. Набавите само један запушач од плуте цилиндричног облика, део запушача од плуте исечен у облику котура, пола укоснице, зрно шибице и папир за цртање.

Најпре једну половину укоснице исправите као што видите на цртежу број 1, а затим је савијте у облику ручице (цртеж бр. 2) Зрно шибице обрежите са обе стране цртеж бр. 3), а котур начињен од парчета запушача избушите да се добије утисак као да кроз њега пролази вода (цртеж бр. 4). Затим зрно шибице забодите једном страном у решетку а другом у кантицу (цртеж бр. 5). Ручицу забодите у кантицу на два места.

Кантицу обојте зеленом бојом, а у рупице решетке каните по кап црне боје да би што верније изгледала (цртеж бр. 4). Отвор на кантици такође пређите црном бојом (цртеж бр. 5). Лист који сте изрезали од папира за цртање и залепили на кантицу обојте жутом бојом.

ДОБРО РАЗМИСЛИТЕ

Коју од шест нумерисаних група фигура (оне су нацртане у последњем реду) треба поставити у квадрат. Разуме се да пре но што изаберете треба да откријете законом мерност којој подлежу групе фигура у горњим редовима.

Одговор:

Групу под бројем 4. У сваком реду у свакој групи фигуре круг, квадрат и троугао сусрећу се у разним комбинацијама при чему је један елемент црн, а остала два бела.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) глечери, 7) оквир, 8) река у Енглеској, 10) тврђавица са манастиром више Ријеке Црнојевића, 12) име књижевника Ковачића („У регистратури“), 13) река у Европи, 15) швајцарски легендарни јунак, 16) речно острво, 17) предлог, 19) грчко слово, 20) пољопривредна алатка, 22) менично јемство, 24) већа водена површина, 26) врста женске капе, 27) град у Сирији, 28) прокоп, канал, 30) негација, 31) хемијски знак за алуминијум, 32) савремени француски филмски редитељ (Луј), 34) позади, 36) руб, 38) женско име, 40) острво у Јадранском мору, 41) наранџаста боја, 42) ноћна птица грабљивица, 43) стара мера за тежину, 44) планина у Тесалији

Усправно: 1) балет руског композитора П. И. Чајковског, 2) старо име Љубљане, 3) хемијски знак за нитон, 4) богиња срџбе код старих Грка, 5) ситан амерички новац, 6) излагање, тумачење, 7) птица селица, 9) организам, 11) афирмација, 14) ковитлац, * дубоко место у реци, 18) дворац, 20) страно женско име, 21) пристаниште на Тиси у Бачкој, 22) коњ (турц.), 23) лука у Израелу, 25) спев, 29) свеза, 30) висина течности, 32) антички грчки град у Малој Азији, 33) притока Северног мора, 35) мера за папир, 37) домаћа животиња, 39) личност из једног Толстојевог романа.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Платон, 6) алас, 7) Геа, 9) мак, 10) Глук, 11) А(лександар) В(учо), 12) храст, 13) так. 15) исте, 16) играм, 18) РР, 19) ред, 20) ја, 21) локал, 23) Ш(о) Б(ернард), 25) аба, 26) Епир, 28) шн, 29) Отава, 30) кип, 32) Отон, 33) оцат, 35) оса, 36) артист.

Усправно: 1) „Плава гробница“, 2) лак, 3) ас, 4) оглас, 5) неустрашивост, 6) Амати, 8) актер, 10) Грим, 14) Крека, 17) ада, 21) Лашко, 22) лето, 24) брана, 27) патос, 31) пар, 34) тт.

КАКО САМ ВОДИО ИСТРАГУ

ХОЛАНЂАНИН, ПОТПУКОВНИК ОРЕСТЕ ПИНТО, БИО ЈЕ НАЈБОЉИ ИСЛЕДНИК БРИТАНСКЕ КОНТРАОБАВЕШТАЈНЕ СЛУЖБЕ ПРОШЛОГА РАТА И ВЕЛИКА ПРЕПРЕКА НЕМАЧКОЈ ОБАВЕШТАЈНОЈ СЛУЖБИ, КОЈА ЈЕ СВОЈЕ ШПИЈУНЕ ПРЕБАЦИВАЛА ИЗ ЗАПАДНЕ ЕВРОПЕ У ЕНГЛЕСКУ.

ПОЗВАО сам Алфонса Луиса Еугена Тимерманса, Белгијанца, да га питам зашто је дошао у Енглеску — прича пуковник Пинто. — Био је април 1942. године. Саслушали смо десетине хиљада избеглица из земаља западне Европе, да би међу њима открили немачке шпијуне. Тимерманс је испричао да је био морнар у Белгији, да мрзи Немце и да је зато побегао преко Француске и Пиринеја у Шпанију, па у Португалију, а после затвора у Лисабону пребацио се у Енглеску да би се борио против Немаца.

Тимермансова прича ми се није свиђала; био сам готово сигуран да је измешљена. Познавао сам канале којима је дошао. Размишљао сам о његовој изјави. Одједном ми мој помоћник приђе и рече:

— Пинто, шта мислите о овоме? — и показа ми мале штапиће који су се налазили у Тимермансовом новчанику.

— Потражите и пирамидон прашак и вату! Што ме гледате! Учините то!

Он ме је запањено гледао: мислио је да ми није добро. Неколико секунди касније и то је пронашао у новчанику. Штапићи су били од наранџиног дрвета на чији се врх навијала вата да не гребе папир, умочи у пирамидон растворен у води и алкохолу и — пише тајним мастилом. Тако су Немци снабдевали своје шпијуне чак и ситницама које су се могле купити и у свакој апотеци у Енглеској.

Размишљао сам како да доскочим Тимермансу, да га наведем да призна да је шпијун и да је овај компромитујући прибор његов. Сачинили смо спискa свих ситница које смо нашли код Тимерманса, а затим сам га опет позвао.

Ушао је гледајући ме право у очи, смешкао се, а затим погледао своје ствари на столу. Дао сам му цигарету и понудио да седне у фотељу у коју се он са пуно сигурности завалио.

— Дакле, Тимермансе, сазнали смо да је ваша изјава тачна. Чујем да желите да ступите у морнарицу да бисте дали свој допринос у рату против Немаца. Помоћи ћу вам да вам се жеља оствари.

— То је сјајно с ваше стране, велико вам хвала — одговорио ми је уз љубазан осмех.

— Још само ова формалност. То су ваше ствари и њихов попис. Молим вас, упоредите их. Ако сматрате да је све у реду, потпишите да бисмо имали потврду да смо вам све предали.

Читао је лаано и пажљиво. Нисам скидао ока с њега.

— Све је у реду, господине.

Дао сам му перо да потпише. Била је мртва тишина; само је перо шкрипало. Тимерманс је потписивао своју смртну пресуду.

— Је ли то све? — упитао је и насмејао се.

— Не, није све. Одакле вам овај прашак, штапићи и вата?

Са његовог лица нестало је осмеха.

— Док сам био у затвору у Лисабону, налазио сам се у истој ћелији са неким шпанским комунистом. Кад су стражари дошли по њега он ми је то дао, јер ако то нађу код њега — казао ми је — биће стрељан. То је сушта истина, господине. Шпанац се више није вратио, а ја сам то ставио у свој новчаник и потпуно заборавио.

— Ако је то истина, онда сте ви денунцирали тог Шпанца и послали га у смрт, а задржали овај опасан прибор за који знате да може да вас отера у смрт.

Био је потпуно збуњен. Покушао је да и даље лаже. На смејао сам му се. Ипак, два часа касније издиктирао је секретарици своје признање и потписао га.

ШПИЈУН ЈЕ ПРОГОВОРИО

Другом половином 1944. године, продирући кроз Белгију за Немцима, поставио сам

свој контраобавештајни центар на једној раскрсници. Сат касније моји оперативци доведоше сељака Емила Буланжеа. Лутао је порушеним селом. Говорио је француски са белгијанским нагласком.

— Ви сте сељак, зар не? — запитао сам га иако тако нисам мислио, јер је био снажан и висок, за разлику од белгијанских сељака који су ситнијег раста.

— Ратар. Сада нисам ништа. Све је изгорело, тамо ми је изгорела и жена. Тражио сам је... — па показа руке.

Нокти су му били попуцали, под њима прљавштина и подливена крв, прсти одерани. Прави сиромашни сељак.

— Знате ли бројати? — и дадох му шаку пасуља.

— Знам — рече зачуђено и поче бројати.

Кад је изговорио седамдесет два, положио је испит. На француском се овај број каже суасан-дуз валонски сељак каже септан-де. Ту карактеристичну разлику је знао.

Увече сам га затворио у једну шталу и дискретно посматрао. Очитао је молитву и легао у кревет. Кад сам мислио да је заспао, запалио сам мало сламе поред његових врата. Неколико војника, које сам припремио, трчали су и викали на немачком језику: „Ватра! Ватра!“ Емил се само тргао, а затим наставио да „спава“. Онда су то исто војници поновили на француском. Емил је скочио и свом снагом лупао на врата, плашећи се да не изгори. И овај испит је положио.

Сутрадан сам позвао Емила. Ја и мој официр смо водили пред њим овакав разговор на немачком:

— Јадан момак! — рекао сам.

— Зашто? — упита мој официр.

— Зато, јер не зна да ће за један сат бити смакнут. Биће стрељан тачно у подне. Нема сумње да је немачки шпијун — говорио сам гледајући Буланжеа право у очи.

Запањио сам се. Стајао је као кип, хладан као стена, без трунке узбуђења. Сутрадан сам га опет позвао. Гледао ме је нетремице док сам потписивао неки „документ“. Затим сам га оштро погледао и рекао на немачком:

— У реду, сад сам задовољан. Можете ићи! Слободни сте!

Дубоко је уздахнуо од олакшања, стресао се као да се ослободио великог терета. За тренутак се преварио. Али се истог часа прибрао и покушао да настави игру, али је било касно.

— Мој драги пријатељу! — викнуо сам му на немачком и скочио на ноге. — Ти си прави шпијун.

Од тог тренутка говорио је на свом језику — немачком. Признао је да последњи испит није положио. Испричао је све. Био је велики шпијун. За четири године послао је у смрт неколико десетина Холанђана и два британска обавештајца.

ГЕСТАПО МЕ ПРОГЛАШАВА МРТВИМ

Марта месеца 1945. године у Хагу сам, у хотелу „Орање“, организовао политички истражни затвор. Два дана касније припадници холандског покрета отпора доведоше једног човека у новој немачкој униформи СС-јединица. Био је, у ствари, Холанђанин али је носио и немачко одликовање — гвоздени крст за храброст.

— Пинто, ово је ваш случај — рекоше ми и одоше.

— Мислим да ћете тешко доказати зашто сте у овој униформи.

— Напротив — рече есесовац. — Ову униформу носим по наређењу једног високог функционера ваше обавештајне службе. У Ротердаму сам поднео извештај једном његовом официру. Знате како је, униформа ме је сачувала да ме Немци не открију...

— Како се звао тај официр; да бих могао да проверим?

— Људи који се баве обавештајним радом не питају за имена. Што мање људи знате, мање ћете моћи да откријете ако... — поче да ми држи лекцију.

— Хвала на том савету, можда ће ми добро доћи — рекох му а он се мудро насмеши. — Али, ако ми кажете његово име, ја ћу одмах проверити и пустити вас.

— Јако ми је жао, он је, на несрећу, мртав.

— Гестапо га је ликвидирао? — упитао сам изненађено.

— Не, није, господине, чуо сам да је умро од рака на желудцу. Да је он жив, ја не бих овде чамио у затвору.

— Реците како се звао, помоћи ћу вам...

— Звао се Пинто, потпуковник Оресте Пинто — рече он као из пушке и уз лукав осмех.

— Он вам је наредио да обучете ту униформу?

— Да, господине, за њега сам обавио многе важне задатке. Имао је велико поверење у мене. Знао је да бих за њега и погинуо.

— Реците ми само како је изгледао.

И мене је почео желудац да пецка, као да сам добио рак.

— Знате, ја немам смисла за описивање људи, али вам могу рећи да није имао никаквих особених знакова. Баш због тога је имао великог успеха у обавештајној служби. Био је просечне висине, обичног изгледа.

— А да ли је личио на мене?

— Ни најмање!

— У реду, мислим да је ваш случај сасвим једноставан. Али, пре но што одете, молим вас да ми напишете извештај о вашем обавештајном раду; можда ће из тога моћи нешто да науче и други наши људи, а да вам искрено кажем, и ја. Пошаљите то на моју адресу.

— Веома сте љубазни, господине, само ми реците вашу адресу.

Погледао сам га оштро а затим упитах:

— Питате за моју адресу?

— Да, господине — па се опет насмеја, цинично.

— Што мање имена обавештајаца знате, мање ћете моћи да издате... Али, ипак, ставите адресу: Пинто, потпуковник Оресте Пинто, контрашпијунажа савезничке Врховне команде.

ПРВИ И ПОСЛЕДЊИ ЕДИСОНОВ ИЗУМ

ВЕЛИКИ проналазач Томас Алва Едисон није волео новинаре и дуго се ниједан лист није могао похвалити тиме да је од Едисона добио интервју. Најзад је репортер једног њујоршког часописа успео да нешто дуже разговара са проналазачем фонографа. Уз подршку читавог роја младих и привлачних Американки, репортер је запитао:

— Реците нам, мистер Едисон, који је ваш први проналазак?

— Када сам још био деран, разносач новина — почео је Едисон своју изјаву — и трчао улицама нудећи своју робу, глава ми је била препуна разних идеја, али су ми зато џепови увек били празни. Једном сам у тим својим новинама прочитао да је неки богати банкар постао жртва провалника: обили су му сефове за које се сматрало да су потпуно сигурни и недоступни лоповима. Банкар је одлучио да по сваку цену нађе неко средство којим би заштитио своје благо. „Ето, баш то мије потребно“ — помислио сам и није прошло ни неколико минута а ја сам већ стајао пред банкаром. „Мистер, — казао са му — ја сам управо изумео апарат који ће вам у најкраћем року предати у руке свакога ко покуша да приђе вашим сефовима.“ „Да ли је то могућно — упитао је банкар — и шта тражите за тај ваш изум?“ „Руку ваше јединице“ — узвикнуо сам смело и одлучно. „То је ипак немогућно, али ако ми докажете стварну корист од тог вашег проналаска, даћу вам 10 хиљада долара“ — одговорио ми је он. Пристао сам и потпуно уверен у свој успех поставио сам свој изум на банкарове сефове. Два дана касније посетио сам банкара и затекао га у постељи. „Мистер — рекох му — ви сте јуче увече хтели да отворите ваш сеф. Али, тек што сте додирнули браву, осетили сте удар струје, додуше не јак али довољан да вас обори на под, и ви сте све до јутра остали у несвестици. То је тај мој проналазак. Ко се после затварања касе дотакне сефа, доживеће удар струје чија се јачина може подесити по вашој жељи и остаће без свести онолико колико ви то унапред одредите.“ Ево истините историје о мом првом проналаску — завршио је Едисон своју заиста занимљиву причу.

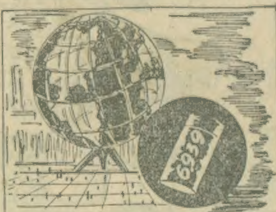
Новинар се тада обрати проналазачу с новим питањем:

— Пошто сте већ били тако љубавни и испричали нам о свом првом проналаску, надам се да нећете одбити да нам кажете који се ваш изум може сматрати као последњи?

— Прича коју сам вам управо испричао — насмејао се Едисон.

... на месту где се у Њујорку одржава светска изложба 1965. године, закопана је у земљу једна челична туба са пречником од 25 сантиметара, на дубину од 16

метара. У унутрашњости тубе налази се извештај о достигнућима човечанства за последњих 25 година. Према плану туба треба да буде ископана 6939. године.

... прекопавајући своје имање близу Тонинса у Француској, М. Пенико је ископао и два топа од којих је један тежи од 500 килограма.

Топови су припадали краљевској војсци Луја XIII, која је 1622. године опседала Тонинс три месеца. Топови су пренети у музеј.

... Први пацијент на коме је Пастер испробао свој серум против беснила био је деветогодишњи Француз Мајстер, кога је 6. VI 1885. године ујео бесан пас у Шлестаду у Алзасу. На изричити захтев малишанове мајке, Пастер је

тек после дужег размишљања пристао да убризга детету серум, који је дотле испробан само на зечевима и псима, То се догодило 14. и 15. јула исте године.

... због тога што пиротехничке играчке изазивају честе пожаре, нарочито лети, једна цириншка робна кућа решила је да уништи своје залихе прскалица, разних ракета, бомбица и петарди, на највећу радост деце која су тако неочекивано присуствовала огромном ватромету.

... одометар је инструмент који служи за мерење пређеног пута.

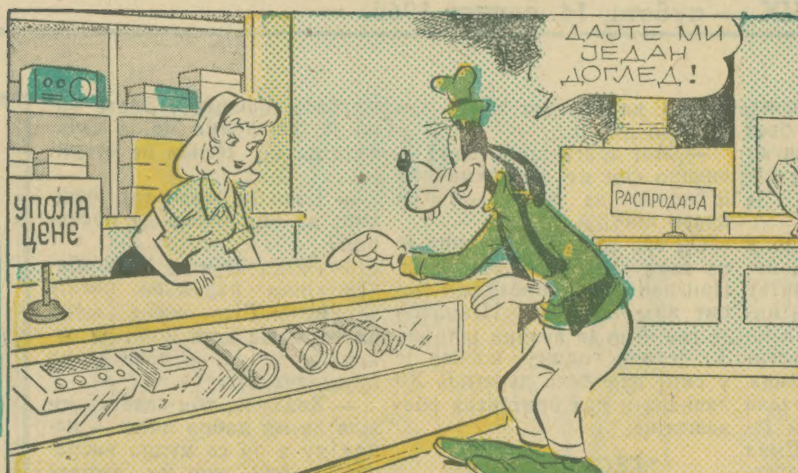
... према извештају медицинских статистичара у 1965. години од

укупног броја лекара жена има 7%, а 25% у односу на мушкарце. Тај број се у фармацији повећава на 40%, што значи да жене полако, али све више продиру и у ове области.

WALT DISNEY

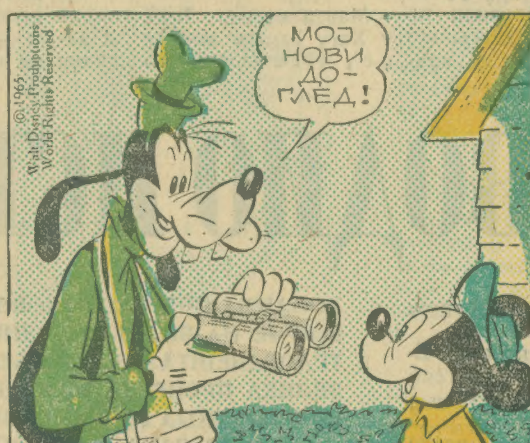
МИКИ

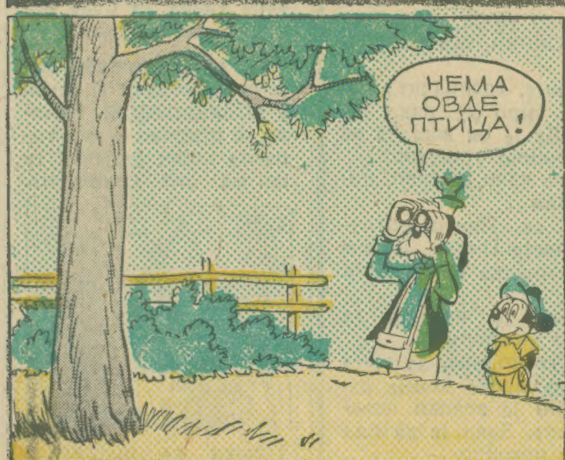

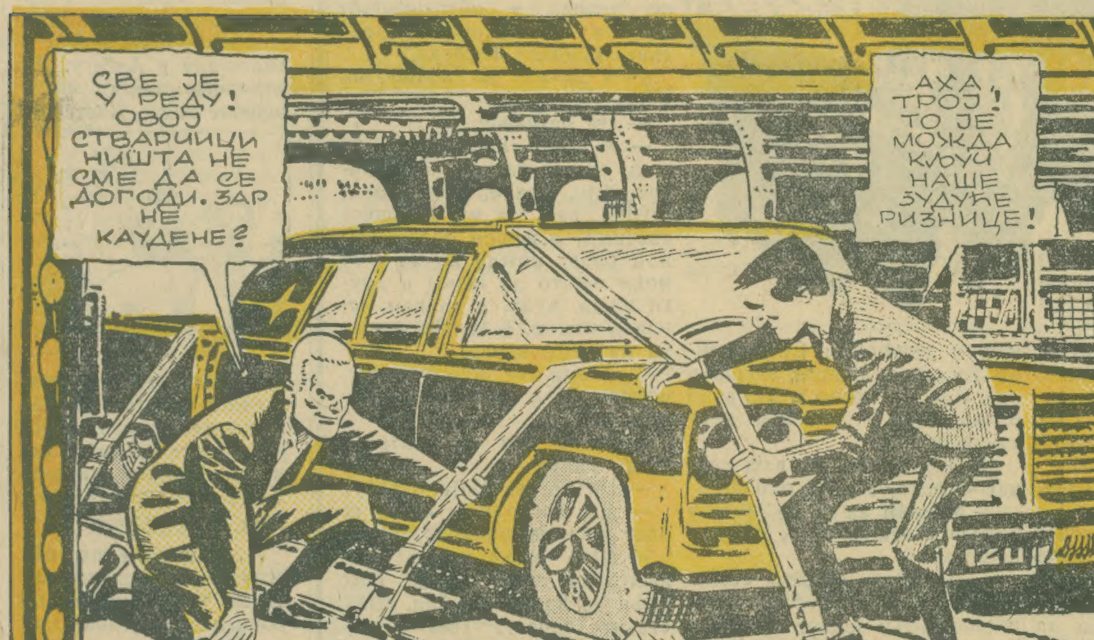

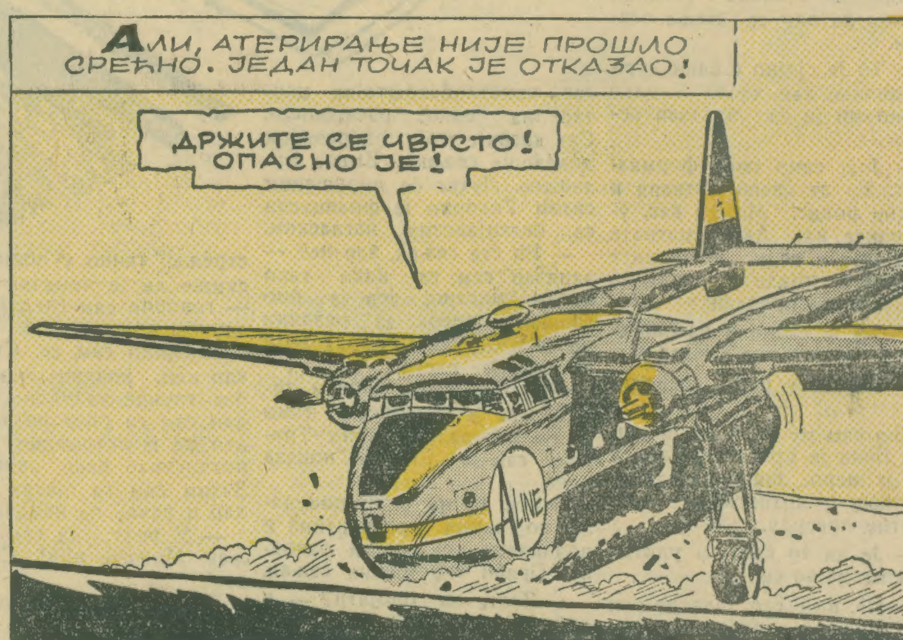

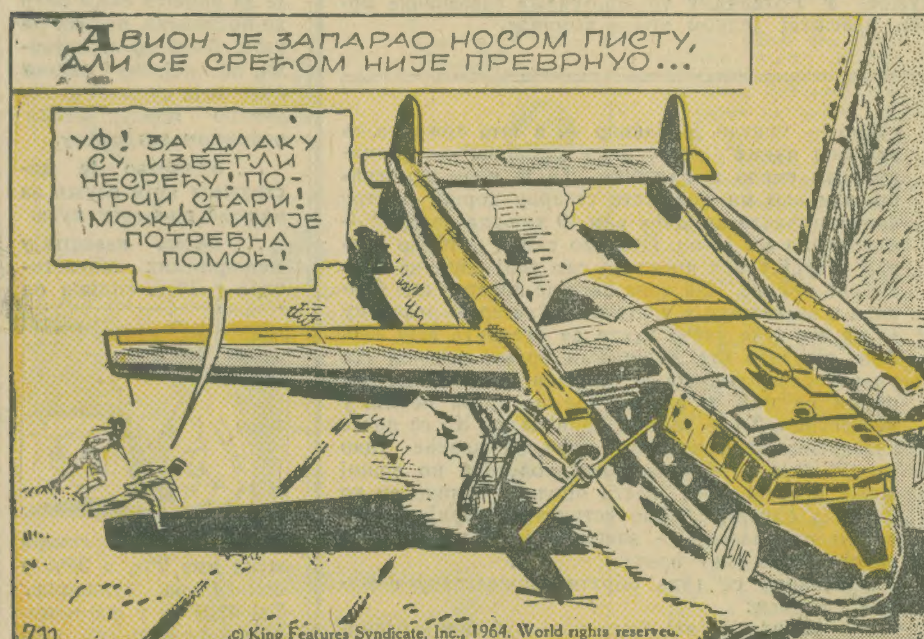

 ЏОНИ ХАЗАРД

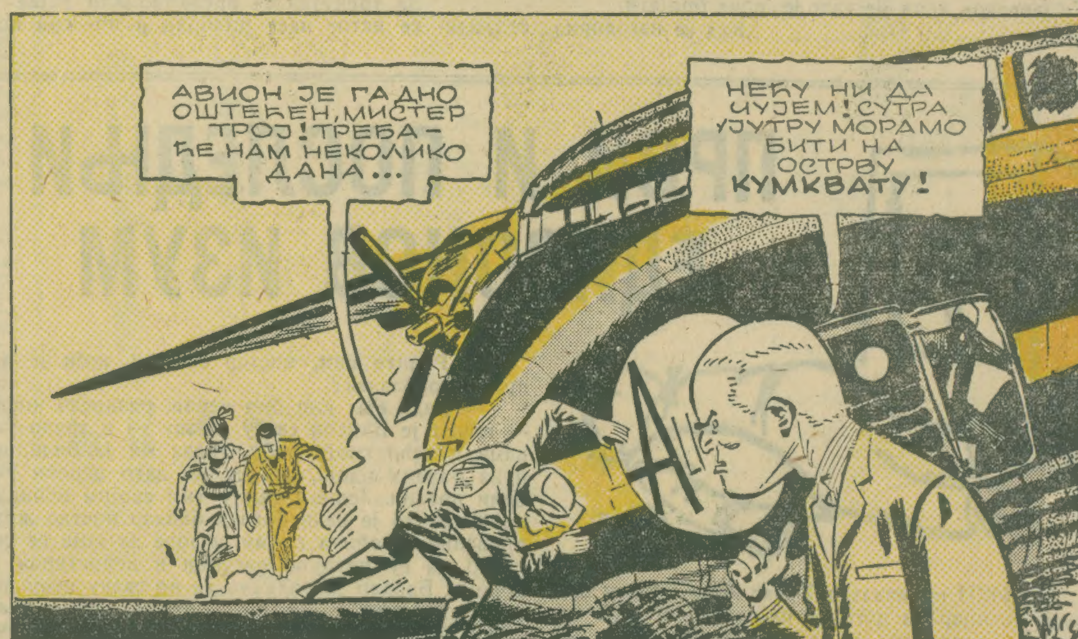
ФРЕНК РОБИН

711 © King Features Syndicate, Inc., 1964. World rights reserved.

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 31 — Издаје и штампа „Политика" штампарско издавачко предузеће Београд, Македонска 31. Жиро рачун број 101-11-1-82. Поштански фах 124. Претплата за нашу земљу: годишња 2.200; полугодишња 1.100, за иностранство: годишња 4.400, полугодишња 2.200 дин. Рукописи се не враћају.